

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова**

Всеукраїнська спілка вчених-економістів

Харківська Міська Рада

Інститут законодавства Верховної Ради України

Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України

**Регіональне відділення Аудиторської Палати України в Харківській
області**

ХОГО «Спілка аналітиків та професіоналів конкурентної розвідки»

Міжнародна асоціація ветеранів підрозділів Антитерору «Альфа»

ТОВ «Бар'єр. Безпека бізнесу»

Видавничо-консалтингова корпорація «Фактор»

І ВСЕУКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

(1-25 квітня 2015 року)

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ
БЕЗПЕКОЮ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

ХАРКІВ

ХНУМГ ім. О. М. Бекетова

2015

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

**І ВСЕУКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ**

(1-25 квітня 2015 року)

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ
БЕЗПЕКОЮ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

ХАРКІВ – ХНУМГ ім. О. М. Бекетова – 2015

УДК 336:65.012.8(063)
ББК 65.050.17a431
О17

Редакційна колегія:

Момот Т. В. – голова Харківської обласної організації ВСВЕ, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри Фінансово-економічної безпеки, обліку та аудиту Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

Гордієнко Н. І. – професор кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, член методичної ради регіонального відділення аудиторської палати України у Харківській області, член Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України, канд. екон. наук;

Власова О. Є. – доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, канд. екон. наук, доцент

Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою в умовах європейської інтеграції: матеріали І Всеукр. студ. наук.-практ. інтернет-конф., Харків, 1 – 25 квітня 2015 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, Всеукр. спілка вчених-економістів, Федерація проф. бухгалтерів і аудиторів та ін. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова , 2015. – 88 с.

Збірник містить матеріали І Всеукраїнської студентської науково-практичної Інтернет-конференції «Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою в умовах європейської інтеграції», що відбулася у квітні 2015 року в Харківському національному університеті міського господарства імені О. М. Бекетова на базі кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту.

УДК 336:65.012.8(063)
ББК 65.050.17a431

© Колектив авторів, 2015
© Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, 2015

ГЕНЕЗА ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Бідюк О.О.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

науковий керівник – Власова О.Є., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

ПДВ - це відносно молодий податок, який виник в першій половині 20 століття. Свою популярність ПДВ здобув у Європі, де вперше був запроваджений в Данії у 1967 році. Згодом цей податок став одним з найпопулярніших в Європі та світі. Таку популярність цьому податку принесли його переваги над альтернативними непрямими податками, такими як податок з обороту та податок з продажу. Оскільки стягнення ПДВ не призводить до значних викривлень в економіці держави та не звужує податкову базу, то його функціонування на відміну від податку з обороту не зменшує податкових надходжень.

В Україні ПДВ виник майже одночасно з народженням незалежної України. Впродовж більш ніж 20-ти років, змінювались декілька законів, які регламентували податок на додану вартість. Зараз положення щодо ПДВ зазначені у Податковому кодексі України, який вступив в силу в 2011 році.

Від перших наукових розробок з приводу ПДВ ще на початку 20 століття і до нашого часу, ПДВ був прийнятий більш ніж у 140 країнах і становить приблизно 20 відсотків від світового податкового навантаження.

Важко встановити коли саме виникло ПДВ. Одними з родоначальників ПДВ могли бути німецький бізнесмен Вільгельм фон Сіменс в 1918 році, або Американський економіст Томас С. Адамс у своїх працях між 1910 і 1921 роками.

Концепція ПДВ, запропонована Сіменсом, була технічною інновацією, яка удосконалила податок з обороту. Запровадження ПДВ дало змогу підприємцям повертати частину сплачених податків, таким чином уникаючи ряду проблем, що виникають зі стягненням податку з обороту.

Першим, хто описав сам механізм ПДВ став француз Моріс Лоре у 1954 році. Але використання ПДВ не набуло значного поширення у Франції до 1968 році. В той же час першою країною, де стягувався повноцінний ПДВ, стала Данія у 1967 році, хоча країна не була частиною Європейського економічного співтовариства до 1973 року. Запровадження ПДВ у світі можна поділити на два основні етапи. Перший відбувався в основному в Західній Європі та Латинській Америці в 1960-х – 1970-х роках. Розвиток ПДВ у Європі був спричинений серією директив ЄС, що вимагають від держав членів ЄС узгоджувати між собою свою політику щодо ПДВ.

Другий етап прийняття ПДВ проходив з кінця 1980-х років й ознаменувався введенням ПДВ у деяких промислово розвинених країн за межами ЄС, наприклад, в Австралії, Канаді, Японії та Швейцарії.

Тарифна ставка ПДВ поширюється на стадії роздрібної торгівлі економіки і стягується додатково до ціни товарів. Головними відмінностями, що відрізняють ПДВ від податків з роздрібних продажів є те, що ПДВ стягується з кожної угоди у виробничому ланцюжку, а не збирається тільки на стадії роздрібної торгівлі.

Консенсус щодо рішення, що являє собою ідеальне ПДВ можна звести до трьох основних типів ПДВ: європейська модель, новозеландська модель і японська модель.

З усіх трьох найбільш ідеальне нагадує ПДВ Нової Зеландії, яке стягується за єдиною ставкою на відносно широкій основі. У більшості сучасних країн світу зараз прийнята європейська модель ПДВ. Особливостями якої є наявність кількох ставок та наявність різних ступенів винятків щодо стягнення ПДВ.

Багато хто вважає, що ПДВ поширюється по всьому світі, тому що це споживчий податок, який якомога краще підходить до потреб держави у доходах в умовах зростаючої глобалізації.

Таким чином, поширення ПДВ пояснюється такими якостями:

- податок є найкращим методом оподаткування загального споживання;
- нейтральний по відношенню до експорту;
- високий дохідний потенціал.

Введення загальнодержавного податку на споживання в розвинених країнах, таких як Австралія, Канада і Японія зустріло запеклий і тривалий опір. З огляду на опір, ПДВ змінювався в тій чи іншій мірі і відходив від ідеального варіанту.

Зосередження на факторах, які сформували внутрішнє введення ПДВ в цих трьох країнах і в інших місцях допомагає виявити багато чого з того, що залишилося неперевіреном або недомовленим щодо глобального поширення ПДВ.

Податок на додану вартість та податок з продажу відрізняються від податку з обороту своєю нейтральністю у сфері міжнародної торгівлі та відносно організаційної форми бізнесу. Також податку з обороту притаманний кумулятивний ефект. Особливістю ПДВ є вирахування податку на окремих стадіях виробництва товару чи послуги.

ПДВ та податок з продажу є дуже схожими. Можлива дохідність обох податків є майже однаковою, але той факт, що ПДВ оподатковується на багатьох етапах допомагає зменшити втрати від ухилення його сплати. Таким чином, при втраті ПДВ на останньому етапі зберігається податковий надходження від сплати за попередні етапи.

Головною відмінністю ПДВ та податку з обороту є те, що при сплаті податку з обороту оподатковується не лише додана вартість, а й витрати, понесені на виробництво й реалізацію товару.

На сучасному етапі господарювання особливо актуальною є проблема своєчасного забезпечення дохідної частини Державного бюджету. Вирішення цієї вкрай важливої проблеми значною мірою залежить від ефективності діяльності органів Державної фіскальної служби України, а також розробки науково-обґрунтованої системи оподаткування, яка б відповідала реаліям сьогодення, забезпечувала зростання податкових надходжень до бюджету та підвищувала рівень адміністрування податкових платежів.

З 1 січня 2015 було збільшено поріг (більш ніж в 3 рази) для обов'язкової реєстрації як платника ПДВ до 1 млн. грн. На нашу думку це є позитивним нововведенням оскільки далеко не кожному підприємству малого та середнього бізнесу підходить система, прийнятого в Україні спрощеного оподаткування. Наприклад, невеликі торгові підприємства, що здійснюють роздрібну торгівлю, тепер можуть не ховатися від ПДВ, а просто не платити його.

Скорочення пільг зі сплати ПДВ також, найвірогідніше, сприятиме зниженню рівня ухилення від сплати податку. З метою посилення його регуляторного значення і підвищення фіскальної ефективності запропоновано здійснити перехід до диференційованих ставок податку на додану вартість та відмовитися від запровадження податку з обороту, що призведе до зниження економічного зростання, звуження податкової бази, зменшення податкових надходжень і суттєвого ускладнення податкового адміністрування.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Галазюк А.А.

Харківський державний університет харчування та торгівлі, м. Харків

Науковий керівник – Баламут Г.С., к.е.н., ст. викладач

Харківський державний університет харчування та торгівлі

В умовах фінансової кризи, яка характеризується великим коливанням факторів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, загрозами його фінансових інтересів з боку окремих суб'єктів господарювання, високим рівнем фінансових ризиків, одним з актуальних напрямів управлінської діяльності підприємства є забезпечення його життєдіяльності. Однією зі складових останньої є фінансово-економічна безпека підприємства.

Сьогодні бізнес функціонує в умовах нестабільності та мінливості навколишнього середовища. Агресивний вплив на безпосереднє оточення – ставлять перед керівником підприємства все більш нелегкі завдання, пов'язані з ефективним використанням ресурсів, розвитком підприємства за рахунок його як внутрішнього так і зовнішнього росту.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є досить актуальним питанням в сучасних умовах господарювання, так як останнім часом все частішими стають випадки недобросовісної конкуренції, фіктивного

підприємництва, рейдерських атак, які є загрозою нормальному функціонуванню і розвитку торговельного підприємства.

Питання фінансово-економічної безпеки торговельного підприємства активно досліджується багатьма авторами. Дивлячись на сучасний стан економіки України та нестабільний характер зовнішнього середовища – все це пояснює підвищений інтерес до даної теми.

Незважаючи на популярність категорії «фінансово-економічна безпека», серед науковців існують розбіжності щодо сутності цієї комплексної категорії.

Проаналізувавши основні економічні праці щодо визначення фінансово-економічної безпеки підприємства можна виділити такі варіанти формулювання базового поняття:

- збалансованість фінансових потоків і розрахункових відносин;
- стійкість і стабільність фінансово-економічного стану підприємства;
- кількісно та якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства.

Існуючі в науковій літературі визначення та підходи до трактування сутності категорії «фінансово-економічна безпека» доводять, що вони переважно засновані на взаємопов'язаних категоріях «фінансова безпека» та «економічна безпека».

Для формулювання власного бачення досліджуваної категорії доцільним є визначення сутності та характеристик складових компонентів поняття.

Основоположною категорією понятійного апарату фінансово-економічної безпеки підприємства є «економічна безпека» – стан найбільш ефективного використання ресурсів для подолання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства сьогодні і в майбутньому.

Фінансова безпека є однією зі складових економічної безпеки підприємства. Сутність категорії «фінансова безпека підприємства» можна трактувати з різних позицій:

- ступінь захищеності фінансових інтересів підприємства на усіх рівнях фінансових відносин;
- стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, інвестиційної, митно-тарифної і фондової систем, які характеризуються збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю попередити зовнішню фінансову експансію, забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи і економічне зростання;
- створення таких умов функціонування підприємства при яких зведено до мінімуму можливість зловживання фінансово-економічними та інформаційними ресурсами підприємства.

Отже, фінансово-економічна безпека підприємства – це такий його фінансово-економічний стан, який забезпечує захищеність його фінансово-економічних інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз та створює необхідні фінансово-економічні передумови для стійкого розвитку в поточному та довгостроковому періодах.

На думку О.Л. Трухан фінансово-економічна безпека підприємства трактується одночасно з двох позицій – статичної (як результат діяльності підприємства на певну дату) та динамічної (розвиток підприємства в умовах фінансово-економічної безпеки у короткостроковій та довгостроковій перспективі).

О.В. Черниш визначає фінансово-економічну безпеку підприємства:

– по-перше, як комплексне поняття, яке інтегрує в собі систему заходів, механізм їх генерування та забезпечення й проявляється через відповідний стан, який характеризується стабільністю, адаптивністю та позитивною динамікою економічної та інших взаємопов'язаних систем підприємства»;

– по-друге, як «рівень захищеності від негативних впливів оточуючого середовища, який досягається за рахунок відповідності фінансового, кадрового, техніко-технологічного та економічного потенціалів стратегічним цілям та завданням підприємства».

Отже, проаналізувавши наведені визначення, можна констатувати, що незважаючи на різницю у формулюванні, спільним для авторів є трактування фінансової безпеки як таке, що відображає рівень фінансового стану підприємства, характеризується стійкістю до внутрішніх та зовнішніх загроз та передбачає найбільш ефективне використання наявних ресурсів підприємства.

Таким чином, цілком погоджуємося з М.М. Єрмошенко, К.С. Горячевой, які зазначають, що фінансово-економічна безпека являє собою фінансовий стан, який характеризується:

- по-перше, збалансованістю і якістю фінансових інструментів, технологій та послуг, котрі використовуються підприємством;
- по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз;
- по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів;
- по-четверте, забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТЕРМІНУ “РЕЗЕРВ”

Грачова О.В.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

науковий керівник – Харламова О.В., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Адаптація вітчизняної системи бухгалтерського обліку до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності зумовило появу нових облікових термінів, які в нормативній, економічній, обліковій та довідковій літературі трактуються по-різному. В наукових статтях розкриваються різні думки, що є

дискусійними та які стосуються обговорення тлумачення категорії “резерв”, що підтверджує актуальність цієї теми.

Поняття “резерв” походить від французького “reserve”, що в перекладі на українську означає “запас”, чи від латинського “reserve” – “економлю, зберігаю”.

Під резервами звичайно розуміються витрати цільового характеру, створені відповідно до чинного законодавства, установчих документів, принципів бухгалтерського обліку, П(С)БО – у вигляді резерву сумнівних боргів, резервів майбутніх витрат і платежів, резервного капіталу – та призначені для здійснення обов’язкових виплат, покриття передбачуваних та очікуваних витрат, усунення наслідків надзвичайних подій і забезпечення задовільних умов функціонування суб’єкта господарювання.

Таблиця 1 - Розкриття терміну «резерв» у довідковій літературі

№ з/п	Джерело інформації	Зміст терміну
1	2	3
1.	Советский энциклопедический словарь/Научно-редакционный совет: А. М. Прохоров (пред.). – М.: «Советская Энциклопедия», 1981. – 1600 с.	1) запас чого-небудь на випадок потреби; 2) джерело нових засобів та сил (с.1125)
2.	Ожегов С. И. Словарь русского языка: Ок.57 000 слов/Под ред. чл.-корр. АН СССР Н. Ю. Шведовой . – 18-е изд., стереотип. – М.: Рус.яз., 1986. – 797 с.	1) запас, звідки черпають нові сили, ресурси (с.586)
3.	Новий тлумачний словник української мови (у чотирьох томах). Укладачі: проф. В. В. Яременко, к.ф.н. О. М. Сліпушко. – К.: Видавництво „Аконіт”, 2000.	1) запас чого-небудь, який спеціально зберігається для використання в разі потреби (Т.3, с. 888)
4.	Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ „Перун”, 2001. – 1440 с.	1) запас чого-небудь, який спеціально зберігається для використання в разі потреби // ще не використані можливості, засоби, для здійснення чого-небудь; 2) джерело, звідки беруться нові сили для кого-, чого-небудь; (с. 1022)
5.	Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 496 с.	1) запас чого-небудь... на випадок потреби; 2) джерело, з якого черпаються ресурси, що спеціально зберігаються, у разі гострої потреби їх використання (с. 283)

1	2	3
6.	Завадський О. С., Осовська Г. В., Юшкевич О. О. Словник економічних термінів: менеджмент, маркетинг, підприємництво. Навч.-метод. посібник. – Житомир: ЖІТІ, 1999. – 444 с.	1) запас на випадок необхідності; 2) джерело, звідки беруть необхідні нові матеріали, сили, енергію, грошові запаси тощо (с. 338)
7.	Борисов А. Б. Большой экономический словарь. – М.: Книжный мир, 2001. – 895 с.	1) запаси, які створюються для компенсації дій різних неврахованих факторів на ринку, стихійних лих, збоїв у виробництві; 2) можливості покращання використання наявних виробничих ресурсів (с. 623)

У зв'язку з тим, що кожен науковець в поняття “резерв” вкладає різний зміст залежно від своєї галузевої специфіки знань, а також враховуючи недосконалість нормативно-законодавчої бази України, проблема термінології потребує розгляду і вирішення.

Місце і роль резервів в фінансово-економічній діяльності суб'єктів господарювання можна визначити тоді, коли є їх теоретичне обґрунтування як фінансово-економічної категорії. Проведений вище аналіз свідчить про те, що в науковій літературі досі немає єдиної думки щодо визначення резервів.

Інформація, яка необхідна користувачам фінансової звітності про розмір, стан і зміни в складі резервів, є вимірником захисту прав кредиторів та інтересів власників, рівнем захисту фінансової стійкості та інвестиційної привабливості підприємства.

Резервування є одним із найефективніших методів управління ризиками, що сприяє забезпеченню платоспроможності підприємства та формуванню достовірної інформації про його фінансовий стан.

Проте бухгалтерське та наявне в парадигмі аналізу господарської діяльності розуміння резерву пов'язано тільки з явними резервами і розглядає створення останнього як оцінку майбутніх втрат активів, а використання резерву – як справжнього фізичного збитку (зменшення) активів.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, можна стверджувати, що термін «резерв» у різних словниках має різне значення, але зазвичай його зміст розкривається як запас або джерело. У бухгалтерському обліку поняття «резерв» звичайно розуміється як джерело.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПОБУДОВИ ОБЛІКОВИХ ВАЖЕЛІВ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

Гузій Н.Ф.,

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

науковий керівник – Світлична В.Ю., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Непередбачуваність розвитку політичних подій, швидкість мінливості економічної ситуації, стрімке ускладнення соціальних і технологічних процесів обумовлюють необхідність розробки кожним підприємством дієвої системи фінансово-економічної безпеки, спроможної мінімізувати існуючі загрози його фінансовій стійкості та підвищити безпеку подальшого функціонування.

Питання організації фінансової безпеки підприємств розкриваються у роботах: Андрощук Г., Гапоненко В., Дикого А., Кириченко О., Кузенко Т., Мойсеєнко І., Паламарчука О та ін.. Метою даної роботи є аналіз складових фінансової безпеки та оцінка облікових важелів її регулювання.

Сутність терміну «безпека» в різних наукових дослідженнях викладається з двох боків: динамічного (безпека розглядається в контексті діяльності) та статичного (безпека – це й стан). Автори вважають, що більш доречним буде розглядати безпеку як стан захищеності підприємства від впливу загроз, який забезпечує стале його функціонування. Визначення сутності категорії «безпека» дозволяє перейти власне до розгляду сутності фінансової безпеки.

Вважаємо розуміти фінансову безпеку, як механізм, що складається з важелів управління фінансовими ресурсами підприємства та фінансових інструментів, які забезпечують стабільний ефективний розвиток цього підприємства.

Зупинимося більш детально на такому питанні, як загрози фінансовій безпеці. У науковій літературі термін «загроза» часто ототожнюють з поняттям «ризик». Автори повністю підтримують точку зору щодо взаємозв'язку цих категорій: загроза – це такий розвиток подій, дія (бездіяльність), в результаті яких з'являється можливість або підвищується ймовірність порушення нормального функціонування підприємства й недосягнення ним своїх цілей, зокрема нанесення підприємству будь-якого виду збитку. В той же час, підприємницький ризик – економічна категорія, що виражається кількісно (і якісно) в невизначеності результату підприємницької діяльності й відображає ступінь неуспіху (або успіху) діяльності підприємця (фірми) у порівнянні із заданими результатами. Таким чином, ризик – це ведення діяльності в умовах невизначеності або ж взагалі сама невизначеність умов і результатів діяльності, а загроза – це вже цілком певний негативний розвиток подій.

Здатність своєчасно виявляти і попереджати загрози є запорукою стійкого функціонування будь-якого підприємства. Впровадження на підприємстві

системи забезпечення фінансової безпеки (тобто управління фінансовою безпекою) дозволить знижувати рівень загроз, використовувати позитивний вплив зовнішніх і внутрішніх чинників, оперативно приймати попереджувальні управлінські рішення та, в остаточному підсумку, досягти сталого розвитку підприємства.

Інформаційно-аналітичною підсистемою управління фінансовою безпекою виступає сукупність даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а також аналізу, контролю і аудиту. Облік забезпечує отримання достовірної і оперативної економічної інформації про ефективність використання ресурсів підприємства, рух фінансових потоків та кінцеві результати діяльності. Таким чином, облік створює інформаційні умови для здійснення основних функцій управління фінансовою безпекою. Отже, підкреслюємо необхідність досліджувати фінансову безпеку підприємства з позицій окремого аспекту його діяльності, а саме – обліку. Автори підтримують точку зору, що одним з важливих напрямів розвитку підприємства виступає «...створення дієвого механізму фінансової безпеки, яким є бухгалтерський облік. Обґрунтовується це тим, що бухгалтерський облік є однією з основних функцій управління, спрямованою на забезпечення безпеки підприємства, і саме бухгалтерський облік виключає можливість прямих розкрадань без встановлених законом наслідків, створює інформаційні умови для здійснення контролю за доцільністю і законністю використання ресурсів в превентивному, поточному і наступному режимах, сприяє запобіганню реалізації загроз, які зменшують економічну стійкість підприємств».

Ґрунтуючись на дослідженнях вважаємо, що наступні зміни в організації бухгалтерського обліку на підприємстві будуть виступати одним зі важелів забезпечення його фінансової безпеки:

- здійснення організаційної інтеграції обліку з іншими функціями управління;
- організація роботи облікового персоналу (здійснення контролю, аналізу і регулювання процесів, виявлення відхилень від норм, виникнення яких знижує ефективність діяльності);
- здійснення внутрішнього контролю в частині бухгалтерського обліку.

Для кожного підприємства актуальною виступає розробка й впровадження системи фінансової безпеки з урахуванням облікових аспектів, яка буде сприятиме стійкому розвитку підприємства та забезпечить максимальну ефективність його функціонування.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Гутовська Ю. Ю.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

науковий керівник – Карпушенко М.Ю., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

В основі діючої в Україні системи амортизації лежить ідея поступової заміни самого амортизованого об'єкту, його відтворення, тобто відтворення зношених фондів, а не створення вільних грошових коштів для розвитку його виробничої бази.

Встановлений П(С)БО №7 «Основні засоби» термін амортизації суперечить прийнятій у світовій практиці концепції амортизації, згідно з якою амортизація вважається не оцінкою або способом відновлення основних засобів (тобто мета відрахувань не зводиться строго до відновлення активу), а лише методом розподілу витрат на придбання активу (або будь-якої іншої прийнятої за базову вартість) по рокам строку його служби. Сучасна українська концепція амортизації була у свій час охарактеризована як “натуралістична”, що направлена на відновлення основних засобів у натуральній формі.

У МСБО 16 «Основні засоби» амортизацію активу починають, коли він стає придатним для використання, тобто коли він доставлений до місця розташування та приведений у стан, у якому він придатний до експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом. Амортизацію активу припиняють на одну з двох дат, яка відбувається раніше: на дату, з якої актив класифікують як утримуваний для продажу (або включають до ліквідаційної групи, яку класифікують як утримувану для продажу).

Отже, амортизацію не припиняють, коли актив не використовують або він вибуває з активного використання, доки актив не буде амортизований повністю. Проте, згідно з використаними методами амортизації, амортизаційні відрахування можуть дорівнювати нулю, якщо немає виробництва.

У класичному розумінні амортизація представляє собою відновлення грошових коштів підприємства, які воно витратило, підчас придбання або створення довгострокових активів. Такі активи переносять свою вартість на готовий продукт частинами залежно від періоду фізичного та морального зносу.

Активи, що амортизуються, в принципі призначені для використання більш ніж в одному виробничому періоді. Вони мають обмежений час корисного функціонування, протягом якого підприємство використовує їх у виробництві або для поставки товарів (послуг), здавання в оренду або для адміністративних цілей.

Оскільки витрати на основні засоби представляють собою відкладені витрати у діяльності підприємства, що реалізуються по мірі продажу продукції (послуг), амортизація виступає як розподілена на кілька фіскальних періодів ціна (або будь-яка оцінка, що прийнята за базову) основних засобів. Амортизаційні відрахування є формою використання подібних активів та включення їх використаних частин, що перейшли із складу активу у склад собівартості, у частину, що відіймається з валового прибутку підприємства.

З моменту введення у США податку на прибуток у 1909 р. податкові правила передбачають розумну (обґрунтовану) знижку для вартості, що амортизується, що виключається з доходу до розрахунку податку. Амортизація у наданому випадку розуміється не як відрахування для фінансування відновлення активу або його оцінки (подібне трактування можна знайти вже у монографіях 40-50-х років). Амортизацією вважається розміщення витрат або іншої базової оцінки дотикового активу (групи активів) систематичним та раціональним способом. Це процес розміщення, а не оцінку. Надане пояснення спирається на звіт про фінансові результати, у якому проти доходів облікового періоду виставляються минулі витрати (собівартість), у тому числі одна з їх частин – амортизаційні відрахування.

Друга концепція амортизації як способу зменшення вартості активу (між двома моментами часу) з метою заміни його у майбутньому виходить з балансу підприємства, де такий актив з кожним роком відображається по все меншій вартості. Ця оцінка носить назву “книжкової”, або бухгалтерської (book value).

Різниця між двома наданими підходами можна краще зрозуміти з точки зору амортизаційної політики самого підприємства. В одному випадку власник підприємства хоче адекватно відобразити витрати періоду з метою правильного (обґрунтованого) розрахунку оподаткованого прибутку, тобто частини валового доходу, що звільнюється від собівартості (концепція “розміщення витрат”); у другому отримати амортизаційний фонд (резерв) з єдиною метою – відновити актив у майбутньому (концепція “втрати вартості”). Реально тут можна простежити три виробничих ефекти одноразово: накопичення витрат, оцінка та відновлення. Але ж особлива увага повинна приділятися першому з них, щоб полегшити для підприємства використання звільнених від оподаткування грошових коштів. Важливе не те, буде чи ні відновлений актив у майбутньому, а те, чи дозволено підприємству окупити зроблені у свій час інвестиції у капітальні активи. Амортизаційні відрахування – частина виробничого капіталу, що переходить у форму товарного, або частину вартості основних засобів, що поступає з виробництва в обіг. Для будь-якого підприємства амортизаційні відрахування представляють собою спосіб поступового повернення іммобілізованих коштів (які у свій час підприємство витратило на придбання та створення амортизованого активу) у зворотні.

Неможливо достовірно визначити, на які цілі підприємство направляє суми амортизаційних відрахувань, що попали у зворотні кошти. Вони починають власний рух, не пов'язаний з основними засобами, на які вони нараховуються. Вони можуть бути вкладені у ті ж самі або інші необоротні

активи, а також у інші (не грошові) види зворотних засобів. Податкові органи повинні цікавитися виключно розміром амортизаційних відрахувань, а не їх подальшим використанням.

Отже, усі основні засоби, крім землі підвернені фізичному та моральному зносу, тобто під впливом фізичних сил, технічних та економічних факторів вони поступово втрачають свої якості та приходять до непотребу.

ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ОБЛІКУ

Железняк Д.О.

Харківський національний університет міського господарства

імені О.М.Бекетова

науковий керівник – Гордієнко Н.І., к.е.н., професор

Харківський національний університет міського господарства

імені О.М.Бекетова

Основні засоби підприємства становлять основу їх матеріально-технічної бази, зростання і вдосконалення якої є найважливішою умовою підвищення якості та конкурентоспроможності продукції, збільшення обсягу виробництва і підвищення технічного рівня. Основою для прийняття управлінських рішень є дані бухгалтерського обліку, отже виникає потреба у вдосконаленні системи обліку основних засобів у відповідності з міжнародними стандартами.

Основні засоби завжди були об'єктами дослідження багатьох науковців, таких як Ю.В. Азаровська, М.П.Войнаренко, Н. А. Пономарьова, О. В. Замазій, С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, І. Жолнер, С.М. Кафка, О.О. Река, Н.М. Пирець та ін. Не дивлячись на те, що над вирішенням даної проблеми працюють багато провідних вчених існує ряд питань які вимагають подальшого вивчення.

Метою статті є аналіз особливостей обліку основних засобів за міжнародними стандартами.

МСБО 16 "Основні засоби" розкриває інформацію, що стосується визначення, визнання, оцінки, амортизації, припинення визнання та розкриття інформації щодо основних засобів.

Під основними засобами розуміють матеріальні об'єкти, які підприємства утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей та які використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду.

Об'єкт основних засобів визнається якщо він відповідає визначенню (п.6 МСБО 16), і критеріям його визнання (п.7 МСФО 16). Кожен об'єкт основних засобів, який підприємство має намір взяти на баланс, повинен відповідати одночасно двом умовам: існує ймовірність, що майбутні економічні вигоди, пов'язані з об'єктом, отримає суб'єкт господарювання та собівартість об'єкта можна достовірно оцінити.

Первісна вартість об'єктів, що купується за плату, складається з таких складових:

1) покупної вартості, у тому числі мита та невідшкодовуваних податків на купівлю (за вирахуванням наданих торговельних знижок);

2) прямих витрат з доставки активу до місця призначення і приведення його в робочий стан (витрати на підготовку майданчика, витрати на доставку і розвантаження, на установку, вартість професійних послуг архітекторів, інженерів та ін.);

3) передбаченої вартості розбирання і видалення активу (витрати на демонтаж) і відновлення майданчика, на якому він розташований (регулюється МСФЗ 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи»).

Підприємство згідно МСБО 16 може вибрати одну з двох моделей обліку подальшої оцінки:

1) модель собівартості;

2) модель переоцінки вартості.

Модель собівартості передбачає, що об'єкт основних засобів слід обліковувати за сумою сплачених (або належних до сплати) грошових коштів чи їх еквівалентів, або за справедливою вартістю іншого відшкодування, переданого постачальнику на дату придбання.

Модель переоцінки полягає у тому, що після визнання активом, об'єкт основних засобів (справедливу вартість якого можна достовірно оцінити) слід обліковувати за переоціненою сумою, яка є його справедливою вартістю на дату переоцінки мінус будь-яка подальша накопичена амортизація та подальші накопичені збитки від зменшення корисності. Частота переоцінок залежить від змін справедливої вартості переоцінюваних об'єктів основних засобів.

Якщо балансова вартість активу збільшилася в результаті переоцінки, то вартість збільшення визнається в іншому сукупному доході й відображається у власному капіталі. Таке збільшення має визнаватися в прибутку чи збитку, якщо воно сторнує зменшення від переоцінки того самого активу, яке раніше було визнане в прибутку чи збитку.

Якщо балансова вартість активу зменшилася в результаті переоцінки, зменшення має визнаватися в прибутку чи збитку. Зменшення вартості активу слід відображати в іншому сукупному доході, якщо існує кредитове сальдо дооцінки щодо цього активу. Зменшення, визнане в іншому сукупному доході, зменшує суму, акумульовану у власному капіталі на рахунку власного капіталу.

Висновки. Питання застосування на підприємстві Міжнародних стандартів прерогатива їх власників, але оскільки МСБО вбирають в себе позитивний досвід багатьох країн їх застосування поліпшило б працю бухгалтерів, особливо для підприємств які працюють з іноземними партнерами, що покращило б імідж України.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК СТАН СТІЙКОСТІ

Залесний М.О.

Харківський державний університет харчування та торгівлі, м. Харків

Науковий керівник – Баламут Г.С., к.е.н., ст. викладач

Харківський державний університет харчування та торгівлі

В сучасних умовах динамічного розвитку зовнішнього середовища, стану кризи національної економіки України, вітчизняним підприємствам доводиться діяти в умовах підвищеного ризику. Усі ці фактори підтверджують актуальність забезпечення економічної безпеки підприємства, оскільки саме воно є основою для процвітання та стійкого розвитку суб'єкта господарювання.

Дослідженням поняття економічної безпеки займалися багато як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, таких як: Єрмошенко М.М., Шкарлет С.М., Богомолів В.А., Воловельська І.В., Дикань В.Л., Назаренко І.Л., Забродський В., Ковальов Д., Сухорукова Т., Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М., Саллі В., Саллі С., Шликов В. та інші.

На основі аналізу їхніх наукових праць, можна виділити наступний підхід до розуміння сутності економічної безпеки підприємства – економічна безпека підприємства як стан стійкості.

Прихильники такого підходу розуміють економічну безпеку підприємства як такий стан його корпоративних ресурсів (капіталу, персоналу, інформації, технологій, техніки та устаткування) і підприємницьких можливостей, за якого гарантується найбільш ефективно їх використання, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам), стабільне функціонування та стійкий розвиток.

Незважаючи на популярність категорії «стійкий розвиток», серед науковців існують розбіжності щодо сутності цієї комплексної категорії, факторів, індикаторів та показників, що дозволяли б оцінювати рівень такого розвитку, не розглянуті умови і моделі, використовуючи які можна прогнозувати рівень розвитку підприємства.

Проаналізувавши основні економічні праці до визначення «стійкий розвиток підприємства» можна виділити такі варіанти формулювання базового поняття: збалансовані кількісні і якісні, структурні зміни, які відповідають цілям підприємства; закріплення, підтримка та зростання наявного потенціалу підприємства; система управління підприємством, яка спрямована на усунення несприятливих кризових умов; забезпечення певного типу рівноваги, який залежить від вибраної підприємством стратегії; забезпечення високих показників соціального, економічного, технічного стану підприємства.

У межах цього підходу також слід виділити розуміння економічної безпеки підприємства як такого стану використання його ресурсів, за якого мінімізуються негативні впливи на нього: тобто ймовірність небажаної зміни суб'єкта, майна, яке належить йому і зачіпає його зовнішнє середовище, невелика (менша від певної межі) або існуючі та можливі збитки нижче

встановлених підприємством меж. З цієї точки зору повністю захиститися від небажаних змін неможливо, можна лише знизити ймовірність їхнього настання або можливі збитки до певної межі.

Так, Н. Підлужна вважає, що економічна безпека підприємства є характеристикою системи, що самоорганізується та саморозвивається, тобто це стан, при якому економічні параметри дозволяють зберегти головні її властивості: рівновагу і стійкість при мінімізації загроз.

За такого підходу забезпечення економічної безпеки підприємства певною мірою ототожнюється з діяльністю, спрямованою на мінімізацію економічного ризику, адже ймовірність виникнення небажаної події часто трактують як ризик. З погляду окремих дослідників, економічна безпека підприємства та управління ризиками, як напрями запобігання або зниження негативної дії загроз функціонуванню підприємства, практично дещо дублюють один одного.

На нашу думку, справедливим є визначення економічної безпеки через стійкість та стабільність економічної системи. У наукових працях ця характеристика розглядається як здатність економіки до стабільного розвитку, стійкості до протистояння дестабілізуючій дії чинників на її розвиток, міцність зв'язків між складовими економічної системи.

За Єрмошенком М.М., до основних критеріїв економічної безпеки належать: економічна незалежність, стабільність національної економіки, здатність до економічного саморозвитку, високий рівень самоздатності економіки, похідність від завдань економічного зростання. У своїй роботі науковець розглядає економічну безпеку як базову відносно поняття «фінансова безпека», трактує її як «такий стан економічного механізму, що характеризується збалансованістю та стійкістю до негативного впливу внутрішніх та зовнішніх загроз, його здатністю забезпечувати стабільний і ефективний розвиток вітчизняної економіки та соціальної сфери».

Стійкий розвиток підприємства досягається за допомогою використання всіх видів ресурсів і підприємницьких можливостей, за якими гарантується найефективніше їх використання для стабільного функціонування та динамічного розвитку, запобігання внутрішньому і зовнішньому негативному впливу.

Забезпечення економічної безпеки підприємства за всіма функціональними складовими можливо за допомогою діагностики, аналізу та оцінювання зовнішніх та внутрішніх загроз, розроблення заходів щодо їх усунення, а рівень економічної безпеки підприємства залежить від здатності його керівництва своєчасно реагувати та усувати наслідки негативного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

Таким чином, під економічною безпекою необхідно розуміти стан захищеності економічної системи від загроз зовнішнього та внутрішнього характеру, як реальних, так і потенційних, який характеризується її стабільністю функціонування та спроможністю до розвитку в майбутньому і досягається завдяки цілеспрямованій діяльності щодо його забезпечення.

ВИЗНАННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ І КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Зикунова Г.В.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М.Бекетова*

Науковий керівник – Харламова О.В., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М.Бекетова*

Облік дебіторської та кредиторської заборгованості є однією з головних ланок обліку на підприємстві. Динаміка і обсяги дебіторської та кредиторської заборгованостей суттєво впливають на фінансове становище, використання обігових грошових коштів, величину прибутку та інші показники. Правильність і своєчасність розрахунків з дебіторами і кредиторами вимагають пильної уваги щодо їх визнання в якості активів або зобов'язань.

Перш за все, для визнання дебіторської заборгованості вона має відповідати критеріям визнання активом. Критерії визнання ресурсів активом:

- 1) існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням цього об'єкта;
- 2) вартість активу може бути достовірно визначена.

Відповідно до загальних правил П(С)БО 10, дебіторська заборгованість підприємства визнається активом в тому випадку, коли є ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигід та може бути достовірно визначена її сума.

Згідно з П(С)БО 10 дебіторська заборгованість поділяється на довгострокову та поточну. При цьому враховуються два критерії: строк погашення та зв'язок з нормальним операційним циклом.

Поточна дебіторська заборгованість – виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу.

Довгострокова дебіторська заборгованість – не виникає в ході нормального операційного циклу і буде погашена після 12 місяців з дати балансу.

Правильне визнання дебіторської заборгованості впливає на достовірність облікових даних, а також на достовірність їх відображення у фінансовій звітності. Слід також наголосити на тому, що від дотримання умов визнання поточної дебіторської заборгованості, достовірності оцінки та своєчасності погашення залежить рівень платоспроможності підприємства, тобто його можливість заплатити за своїми боргами.

Згідно з визначеннями, наведеними в П(С)БО 10, дебіторська заборгованість може класифікуватися як сумнівна або безнадійна.

Безнадійна дебіторська заборгованість — поточна дебіторська заборгованість, відносно якої існує впевненість щодо її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Сумнівний борг — поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Визнання сумнівної дебіторської заборгованості відбувається в таких випадках: значні фінансові труднощі емітента; фактичний розрив контракту; надання позикодавцем боржникові пільгової позики, яку позикодавець не розглядав би за інших умов; висока імовірність банкрутства або іншої фінансової реорганізації підприємства; визнання збитку від зменшення корисності цього активу в попередньому звітному періоді та інші.

Для визнання кредиторської заборгованості вона має відповідати критеріям визнання зобов'язанням. Критерії визнання заборгованості зобов'язанням:

- 1) оцінка зобов'язання може бути достовірно визначена;
- 2) існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення.

Погашення зобов'язання може здійснюватися шляхом:

- сплати кредиторів грошових коштів;
- відвантаження готової продукції, товарів або надання послуг у рахунок одержаного авансу від покупця або у порядку заліку заборгованості;
- переведення зобов'язань у корпоративні права, які належать кредитору (елементи капіталу) тощо.

Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду.

У випадку, якщо хоча б одна з умов не є достатньо визначеною, необхідно проаналізувати господарську операцію з точки зору можливості відображення заборгованості на рахунку 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», або визнання заборгованості як непередбачених зобов'язань (позабалансовий рахунок – 04 «Непередбачені активи й зобов'язання»).

Згідно з П(С)БО 11 кредиторська заборгованість поділяється на поточну, довгострокову, забезпечення і непередбачені зобов'язання.

Поточні зобов'язання - це зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Довгострокові зобов'язання – це різні види зобов'язань підприємства, на які нараховуються відсотки і строк погашення яких настане більше ніж через рік після звітної дати або пізніше, ніж закінчиться виробничий цикл, якщо його тривалість перевищує 12 місяців.

Забезпечення - зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу.

Непередбачене зобов'язання - це:

- 1) зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю; або

2) теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоімовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити.

На підставі вищенаведеного доречно зробити висновок, що для визнання у фінансовій звітності дебіторської та кредиторської заборгованості необхідне одночасне дотримання як критеріїв визнання активом (зобов'язанням), так і критеріїв щодо достовірності оцінки та надходження (вибуття) економічних вигід.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Клеймьонова В.В.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Науковий керівник – Гросул В.А., д.е.н, професор

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Ринкові умови господарювання в Україні характеризуються нестабільністю та невизначеністю, що вимагає значних зусиль з боку суб'єктів підприємництва для забезпечення необхідного рівня фінансово-економічної безпеки та ефективності функціонування. Від ефективного і безпечного функціонування підприємств у великій мірі залежить добробут населення, а отже, і успіх реалізації соціальної політики держави.

Проблеми економічної безпеки підприємств досліджували в працях такі вчені як І.А. Бланк, З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Г.В. Козаченко, Т.О. Момот, І.О. Філатова, О.В. Тофанюк, І. В. Пірятінська, Н.М. Богдан, О.В. Федосова, С.А. Теренчук, А.О. Кушнірук та інші.

Економічна безпека підприємства розглядається багатьма теоретиками і практиками як властивість підприємства, що характеризується його здатністю нормально функціонувати для досягнення своїх поставлених цілей за умови протистояння можливому впливу загроз зовнішнього та внутрішнього середовища.

Існують ще такі підходи до визначення поняття «економічна безпека підприємства»:

1. Стан, за якого забезпечується економічний розвиток та стабільність діяльності підприємства, банку, гарантований захист їх ресурсів, здатність адекватно і без суттєвих втрат реагувати на зміни внутрішньої і зовнішньої ситуації.

2. Такий стан функціонування, за якого підприємство і його продукція є конкурентоспроможними на ринку та одночасно гарантується: найефективніше використання ресурсів, інтелектуального і кадрового потенціалу; стабільність функціонування, стійкість та прогресивність розвитку; можливість протидіяти

негативним впливам зовнішнього і внутрішнього середовища його функціонування.

Фінансово-економічна безпека підприємства це такий його фінансово-економічний стан, який забезпечує захищеність його фінансово-економічних інтересів від наявних та потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього середовища його функціонування та створює необхідні фінансово-економічні передумови для стійкого розвитку в поточному та довгостроковому періодах.

При формуванні системи фінансово-економічної безпеки підприємства варто враховувати його специфіку та загрози, які можуть зашкодити його нормальному функціонуванню та розвитку.

Під загрозою варто розуміти потенційні або реальні дії фізичних чи юридичних осіб, котрі порушують стан захищеності певного підприємства і здатні призвести до припинення його діяльності або до економічних та інших втрат.

Основними причинами виникнення загроз фінансово-економічній безпеці підприємств можуть бути: загальна неплатоспроможність підприємств, недостатня адаптація окремих підприємств до постійно змінюючих умов ринку, зростаюча злочинність, низький рівень трудової дисципліни та відповідальності працівників, недостатнє правове регулювання певних видів діяльності, споживний менталітет значної кількості громадян, низький професійний рівень частини працівників та керівного складу та інші.

Класифікація загроз, що впливають на економічну безпеку підприємств:

1. Внутрішні загрози:

- дії або бездіяльність (зокрема навмисні та ненавмисні) співробітників підприємства, що суперечать інтересам його комерційної діяльності;
- зростання рівня плинності кадрів;
- підрив ділового іміджу;
- зниження якості кадрового потенціалу та ефективності його використання, що може відбитися на якості продукції та на якості надання послуг;
- виникнення проблем у взаєминах з реальними та потенційними партнерами;
- виникнення конфліктних ситуацій з представниками кримінального середовища, конкурентами, правоохоронними та контролюючими органами, виробничий травматизм чи загибель персоналу тощо.

2. Зовнішні загрози:

- протиправна діяльність кримінальних структур, конкурентів, фірм і приватних осіб;
- політична та економічна нестабільність;
- криза грошової та фінансово-кредитної систем;
- правопорушення зі сторони корумпованих елементів з числа представників контролюючих та правоохоронних органів тощо.

В умовах ускладнення ведення господарських процесів, наявності великих обсягів інформації, періодичного оновлення нормативно-правової бази, до процесів забезпечення економічної безпеки на підприємствах доцільно

залучати зовнішніх фахівців з економічної безпеки, оскільки вони здатні об'єктивно і неупереджено оцінити стан економічної безпеки підприємства та виходячи зі свого досвіду, рівня знань та умінь запропонувати ефективні заходи щодо його покращення.

Отже, фінансово-економічна безпека є результатом прояву комплексного ряду відповідних характеристик, які включають в себе ступінь насиченості фінансовими ресурсами та їхній якісний склад, баланс доходів та витрат підприємства, стратегічні пріоритети керівного складу підприємства, забезпечення сталості розвитку, гнучкість в управлінні та прийнятті рішень тощо. Підсумовуючи можемо з упевненістю стверджувати, що головною метою фінансової безпеки підприємства є гарантія його стабільного та максимально ефективного функціонування сьогодні та достатній потенціал розвитку в майбутньому.

РОЛЬ МОНІТОРИНГУ В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Козирєва А.В.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

науковий керівник – Власова О.Є., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

В умовах передкризової ситуації у вітчизняної економіці, загостреної політичної боротьби, динамічної зміни зовнішнього середовища (перш за все - закордонного) особлива увага повинна приділятися фінансово-економічній безпеці, як одному з найважливіших напрямів підвищення ефективності функціонування підприємства, економічних систем різного призначення і рівня ієрархії.

Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства створюється з метою забезпечення правильного використання всіх захисних заходів для мінімізації (або недопущення) негативного впливу небезпек, загроз та ризиків. Механізм управління проявляється насамперед за допомогою управлінських відносин, реалізованих шляхом використання відповідних методів на основі принципів управління.

Одним з найбільш ефективних та дієвих інструментів управління системою фінансово-економічної безпеки, який дозволяє оперативно реагувати на динамічні зміни зовнішнього середовища, вдосконалити процес фінансового планування та визначення оптимальних напрямів розвитку підприємства, виступає фінансовий моніторинг.

Методологічна база застосування фінансового моніторингу, як інструменту фінансово-економічної безпеки стала темою досліджень ведучих вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як: Кудін С. І., Мусієць Т. В.,

Зубок Н. І., Грунин О., Дем'яненко М. Я., Герасимчук В.Г., Козаченко А. В., Куркин Н. В., Сумець О. М., Новікова О. Ф., Мойсеєнко І. П., Шолок О. О. та інші, які займалися вивченням й аналізом моніторингу загроз економічної безпеки на підприємстві.

Останніми роками в теорії і практиці управління фінансово-господарською діяльністю підприємств дедалі більшого вжитку набуває поняття “моніторинг”. Необхідність появи на сучасних етапах розвитку підприємств цього елемента пояснюється наступним:

1. необхідність зміщення акцентів контролю над минулими подіями та процесами на передбачення і розробку сценаріїв реагування підприємства на майбутні зміни;

2. необхідність відстеження релевантної інформації про фінансово-господарський стан підприємства в режимі реального часу та в умовах інформаційної перенасиченості. Оскільки одним з головних принципів моніторингу є відмова від аналізу надлишкової інформації й аналіз тільки основних факторів та характеристик стану і структури підприємств. Це пояснюється тим, що дані аналізу та бухгалтерського обліку можуть не віддзеркалювати реального стану підприємства та окремих його елементів через свідомо внесені коректування з відома керівництва в інтересах політики фінансової та податкової оптимізації;

3. підвищення нестабільності зовнішнього середовища, яке вимагає швидкого реагування системи управління, підвищення рівня її адаптивності та гнучкості.

На мій погляд, фінансовий моніторинг являє собою чітко організовану систему спостереження за виконанням всіх завдань і доручень, передбачених бізнес-планом, який охоплює всі рівні - від робочих місць, дільниць, бригад до управління виробництвом і фірмою в цілому; безперервний нагляд за підконтрольними показниками фінансової діяльності, визначення розмірів відхилення фактичних результатів від прогнозованих і виділення причин таких відхилень. Він охоплює систему безперервного інформування керівництва про стан всіх сфер діяльності відповідно до затвердженого переліку окремих і загальних показників: стан портфеля замовлень і його відповідності задачам і вимогам фірми, ходу підготовки виробництва і впровадження технологічних та інших інновацій, виконання виробничих програм, дотримання кошторисних витрат на виробництво, виконання інвестиційної програми, фінансового стану фірми, дебіторської та кредиторської заборгованості і т.п.

До головних цілей моніторингу можна віднести:

1. оцінка стану і динаміки розвитку підприємства;
2. виявлення деструктивних тенденцій і процесів розвитку потенціалу підприємства;
3. визначення причин, джерел, характеру, інтенсивності дії загроз економічної безпеки;
4. прогнозування наслідків дії загроз економічної безпеки;

5. системно-аналітичне вивчення ситуації і тенденцій її розвитку, що склалася, а також розробка цільових заходів щодо виявлення й зменшенню загроз підприємству.

Моніторинг, як будь-який процес, складається з низки послідовних дій:

1. ідентифікація підприємства (господарського суб'єкту) і об'єкту моніторингу;

2. формування системи техніко-економічних показників оцінки економічної безпеки підприємства з урахуванням специфіки його функціонування;

3. збір і підготовка інформації, що характеризує стан об'єкту моніторингу;

4. виявлення чинників, що характеризують перспективні напрями розвитку підприємства;

5. моделювання і формування сценаріїв або стратегій розвитку підприємства;

6. розрахунок техніко-економічних показників підприємства на всю глибину прогностичного періоду;

7. проведення аналізу показників економічної безпеки;

8. розробка пропозицій по попередженню і нейтралізації загроз економічної безпеки підприємства.

Згідно із визначених цілей та завдань фінансового моніторингу доцільним є виокремлення наступних його функцій:

1. нагляд за ходом реалізації фінансових завдань, встановлених системою планових фінансових показників і нормативів;

2. вимірювання ступеня відхилення фактичних результатів фінансової діяльності від передбачених;

3. діагностика серйозних погіршень у фінансовому стані підприємства і суттєвого зниження темпів його фінансового розвитку;

4. виявлення причин та центрів виникнення відхилень у фінансовому розвитку підприємства;

5. перевірка відповідності методів управління господарською діяльністю (в т.ч. фінансами) сучасному стану фінансового середовища та ініціація за необхідності зміни методів управління;

6. у разі потреби здійснення коригування окремих цілей і показників фінансового розвитку у зв'язку із зміною зовнішнього фінансового середовища, кон'юнктури ринку і внутрішніх умов здійснення господарської діяльності підприємства.

РИЗИКОВІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

Кравченко Т.Д., Глушко Н.О.,

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

науковий керівник – Світлична В.Ю., к.е.н., доцент

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Підприємства будівельного комплексу створюють основні фонди для функціонування всіх виробничих, невиробничих галузей економіки, а також для об'єктів соціальної інфраструктури міст. Особливе місце в діяльності підприємств будівельного комплексу займають проблеми стимулювання їх розвитку на базі досягнень науково-технічного прогресу. Питанням інноваційних засад розвитку будівельних підприємств присвячено роботи таких вітчизняних та зарубіжних економістів, як: Вольський А., Гасанов М., Іванова Н., Лещиков В., Лосев В., Санто Б., Шемякіна Т. та багатьох інших.

Однак, незважаючи на велику кількість робіт із проблем інновацій будівництва, все ще залишається багато невирішених завдань із управління непередбачуваністю змін середі функціонування будівельних підприємств та подолання ризиків впровадження інновацій. Метою даної роботи є дослідження сутності, особливостей ризиків інновацій та способів управління ними.

Кожне будівельне підприємство повинно зрозуміти свій інноваційний потенціал та, під час розробки інноваційного проекту, приділяти особливу увагу проблемам врахування ризиків. Ризик – це відхилення фактично отриманого результату від очікуваного (мети) за наперед непередбачуваними обставинами. Ризики супроводжують всі стадії розробки та впровадження інновації. Інноваційна діяльність підприємства – це процес, який завжди пов'язаний із ризиками. В більшості країн світу влада намагається створювати чітку політику, яка могла б реагувати на швидку зміну ситуації, підтримувати будівельні проекти, у тому числі із високим ступенем технічного й фінансового ризику. В Україні ж будівельні підприємства самостійно створюють систему ризик-менеджменту, яка дозволяла б адекватно реагувати на зміну факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, та пов'язувати кінцеву мету розвитку з конкретними інноваційними проектами. Під категорією «інноваційний ризик» будемо розуміти міру непевності в одержанні очікуваного рівня прибутковості при реалізації проекту.

Численні види інноваційних ризиків зустрічаються в будь-якому проекті. Проектні ризики обумовлені особливостями його життєвого циклу.

Існування ризиків інноваційних процесів будівельних підприємств зумовлює необхідність управління ними. Тобто, застосування дій з ідентифікації рівня невизначеності та по мінімізації негативного впливу ризику на діяльність підприємства. Під управлінням ризиками, на нашу думку, слід

розуміти процес, що поєднує вибір мети управління з урахуванням наявних ресурсів і обмежень ринкової ситуації, вибір методів і інструментів управління і підтримка балансу між вигодами від зниження ризику і необхідними для цього витратами на технічні, організаційні і фінансові важелі.

Ринкові умови диктують підприємствам будівельного комплексу України необхідність ефективного управління інноваційними ризиками. Застосування системного підходу щодо виявлення причин ризиків, що виникають у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства, а також вибір оптимальних методів оцінки та впливу на ризикові ситуації дозволять створити на підприємстві ефективну систему ризик-менеджменту. Розробка найбільш оптимальних заходів політики управління інноваційними ризиками діяльності несе в собі потенціал зниження незапланованих фінансових втрат і витрат, зміцнення інноваційного потенціалу і ріст конкурентноздатності вітчизняних будівельних підприємств.

АКТУАЛЬНІСТЬ БЮДЖЕТУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Ларионова В. О.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

науковий керівник – Карпушенко М.Ю., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Останнім часом все більше керівників стали схилитися до того, що дані бухгалтерського обліку не в змозі забезпечити зростаючі інформаційні потреби підприємств в умовах переходу на новий рівень ведення бізнесу. Тому дана проблема є дуже актуальною на сьогоднішній день, більш активно робляться спроби пошуку та впровадження іншої, альтернативної, системи, здатної відповісти на будь-які питання.

В умовах нестабільного, динамічного зовнішнього середовища бізнесу, особливо актуальним стає впровадження системи фінансового контролю, планування та аналізу грошових і матеріальних потоків в будь-якій області діяльності суб'єктів підприємництва. Однією з ефективних сучасних технологій такого контролю є система бюджетування та управлінського обліку діяльності підприємства.

Управлінський облік - це система внутрішнього оперативного управління, основною метою якої є забезпечення менеджерів підприємства всією необхідною їм інформацією для прийняття оптимальних управлінських рішень. Бухгалтерський або фінансовий облік не забезпечує інформацією стратегію і тактику внутрішнього управління підприємством. Для керівників всіх рівнів необхідний значний обсяг оперативної інформації, яку в силу своєї специфіки не може забезпечити фінансовий облік. Крім того, фінансовий облік готує інформацію для внутрішніх і зовнішніх користувачів на базі єдиних правил.

У сучасній ситуації дуже важливим є чітке планування витрат і прибутку, контроль за всіма грошовими потоками підприємства. Для цього потрібно мати досить точну та оперативну інформацію по всіх статтях обліку.

Одним з найважливіших факторів у конкурентній боротьбі є управління витратами з метою зниження собівартості продукції. Наявність системи управлінського обліку, що відбиває реальну виробничу собівартість, дозволяє підприємству виробити ефективні заходи щодо зниження витрат виробництва і собівартості продукції, підвищити рентабельність бізнесу.

Основними завданнями управлінського обліку є організація інформаційних процесів і формування баз даних для:

- моніторингу поточного стану підприємства і його підрозділів;
- оперативного планування та регулювання діяльності підприємства і його підрозділів;
- розрахунку економічних регуляторів;
- аналізу та оцінки діяльності підприємства і підрозділів;
- формування внутрішньофірмової і зовнішньої фінансової звітності підприємства.

Система управлінського обліку створюється з безлічі процедур, вони можуть змінюватися залежно від цілей управління. Ці процедури повинні відповідати певним вимогам і принципам управлінського обліку. До таких принципів можна віднести: безперервну діяльність організації, використання єдиної системи вимірювання для планування і координування обліку, формування комунікаційних зв'язків між різними рівнями управління для показників внутрішньої звітності, проводити аналіз і деталізацію в цілях отримання повної та вичерпної інформації про об'єкти обліку, дотримання періодичності в виробничих циклах підприємства, дотримання облікової політики організації, а також створення центрів відповідальності.

Організація центрів відповідальності, що має на меті перш за все наявність відповідальності за розміри грошових потоків на здійснення виробничо-господарської діяльності та місць їх виникнення.

В управлінському обліку виділяють чотири типи центрів відповідальності: центри витрат; центри доходів; центри прибутку; центри інвестицій.

Крім виділених центрів відповідальності можуть бути утворені й інші, які не ввійшли до складу раніше зазначених центрів відповідальності.

Фінансування виділених структурних підрозділів проводиться на основі бюджетування. Бюджетування - процес планування, обліку, контролю, управління і розподілу ресурсів, охарактеризованих в грошовій формі, для досягнення цілей, які також виражені в грошовій формі.

Бюджетування руху грошових коштів - фінансова, інформаційна, організаційна технологія, що забезпечують ведення бюджету руху грошових коштів комерційних організацій. Бюджет руху грошових коштів використовується: в бізнес-плануванні - для складання фінансового плану руху грошових коштів в рамках бізнес - проекту; у фінансовому плануванні - для

складання фінансового плану руху грошових коштів; в бухгалтерському, управлінському та оперативному обліку для складання звіту про рух грошових коштів.

Мета бюджетування грошових коштів полягає в розрахунку необхідного їх обсягу та визначенні моментів, коли у підприємства очікується нестача або надлишок грошових коштів, для того щоб уникнути кризових явищ і раціонально використовувати грошові кошти підприємства.

Форму бюджету та форми подання відомостей про рух грошових коштів центрами фінансового обліку визначає фінансова служба (бухгалтерія) підприємства. Процес бюджетування доцільно починати тільки після того, як в системі стратегічного управлінського обліку грошових потоків визначена збалансована за термінами і ресурсами стратегія, що дозволяє досягти мети підприємства і деталізована згодом у програму заходів.

Відсутність планування грошових потоків часто є причиною неплатоспроможності багатьох у фірм. Підготовка проекту бюджету грошових коштів підприємства виконується в наступній послідовності:

1. Аналіз та експертна оцінка динаміки і тенденцій грошових потоків структурних підрозділів за попередні періоди, а також їх кошторисів, наданих структурними підрозділами на майбутній період.

2. Аналіз зовнішніх і внутрішніх факторів, здатних впливати на формування, інтенсивність руху і величину грошових потоків у майбутньому періоді.

3. Планування дохідної частини бюджету: визначення обсягів і основних джерел вхідних грошових потоків.

4. Планування видаткової частини бюджету: визначення обсягів і основних напрямків руху вихідних грошових потоків.

5. Розробка попереднього варіанту бюджету: оптимізація та синхронізація формування та руху грошових потоків підприємства в часі.

6. Аналіз попереднього варіанту бюджету і внесення корективів.

7. Розрахунок чистого грошового потоку методом зіставлення надходжень і виплат в попередньому і майбутній (планованому) періодах.

8. Узгодження остаточного варіанту бюджету.

9. Затвердження бюджету.

Управлінський облік не повинен тлумачитись виключно як облік витрат на виробництво. Можливості системи управлінського обліку значно ширше і навряд чи логічним нехтувати ними. В рамках управлінського обліку можна забезпечити організацію обліку не тільки витрат виробництва, але і руху грошових коштів конкретних підрозділів з метою виявлення їх внеску як у загальний прибуток підприємства, так і в забезпечення стійкого фінансового положення на базі самофінансування. Здатність підрозділів генерувати приплив грошових коштів не менш важлива для цілей управління, ніж прибутковість даного підрозділу.

Таким чином, поєднання виробничих і структурних центрів відповідальності сприятиме організаціям у формуванні повної, достовірної

обліково-аналітичної інформації про стан грошових потоків, необхідної для забезпечення і підтримки ліквідності і підвищення ефективності управління діяльністю підприємств, а гнучкість системи бюджетування дозволяє підприємству моментально реагувати на зміни у зовнішньому середовищі підприємства.

Результати, отримані від впровадження системи управлінського обліку, дозволять розставити пріоритети в діяльності організації, забезпечать перспективу стабільного розвитку в майбутньому. Таким чином, впровадження управлінського обліку ще раз доводить свою необхідність і актуальність на сучасному етапі розвитку економіки, ведення бізнесу.

СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Лесик Ю.А.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
науковий керівник – Цимбалюк І. О., к.е.н., доцент

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

Головним стратегічними завданнями розвитку соціально-економічної системи України є перехід національної економіки на інноваційний вектор розвитку; унеможливлення глибокої диференціації населення за рівнями доходів та подолання бідності; активізація процесів з утворення середнього класу у суспільстві; інтеграція національної економіки до світового господарства тощо. Досягти поставлених завдань можливо за допомогою застосування ефективних інструментів податкового регулювання економіки.

Вивченню теоретичної суті податків і податкового регулювання присвятили свої дослідження такі науковці, Гланц В.Н., Крисоватий А.І., Цимбалюк І.О., Вишневська Н.В. та інші.

Метою даної роботи є визначення сутності податкового регулювання, а також дослідження основних його елементів.

Податки - це примусовий платіж, який держава чи уповноважений нею орган стягує з фізичних та юридичних осіб на підставі чинного законодавства і спрямовує на задоволення загальнодержавних чи спільних регіональних потреб. Податки встановлюються тільки державою і є її атрибутом.

Податки є одним з найдавніших фінансових інструментів будь-якої економічної системи світу.

Можна стверджувати, що сутність податків в практичному значенні зводилася до стягування коштів з суб'єктів господарювання і громадян до державної скарбниці з метою їх подальшого розподілу на потреби держави. Але якщо спочатку податки мали суто фіскальний характер, то сьогодні набуває головного значення регулятивна функція податків.

Сутність регулятивної функції полягає у впливі податків на різні види діяльності їх платників.

Податкове регулювання є одним з елементів податкового механізму. Суть

його полягає в тому, що будь-яке втручання у хід відтворювальних процесів має бути економічно доцільним і обґрунтованим.

Податкове регулювання відіграє важливу роль у державному регулюванні економіки. Це цілеспрямований вплив держави на учасників економічних відносин шляхом використання засобів та інструментів податкової політики.

Реалізація податкової політики можлива завдяки існуванню певних суспільно-економічних інститутів, зокрема фіскальних. Інститутами податкового регулювання соціально-економічного розвитку країни слід визнати законодавчо закріплені форми організації відносин між державою та платниками податків, а також наділені відповідними повноваженнями у сфері реалізації податкової політики органи державної влади та місцевого самоврядування. Визначають наступні інститути податкового регулювання економіки:

1) формальні – законодавчо закріплені процедури і правила поведінки платників податків та органів влади, а також сукупність органів державної влади і місцевого самоврядування (забезпечують задоволення потреб держави у необхідному обсязі фінансових ресурсів та реалізацію державної податкової політики);

2) неформальні – податкова культура, податкова дисципліна і менталітет платників податків (формуються в результаті становлення і розвитку держави та її інститутів).

В економічній літературі прийнято виділяти два види податкового регулювання: на макрорівні і мікрорівні.

За допомогою податкового регулювання на макрорівні регулюють попит та пропозицію, формують раціональне співвідношення між накопиченням і споживанням, впливають на темпи інфляційних процесів.

Основні підходи до регулювання оподаткування в Україні на макрорівні закріплені за податковим законодавством, яке включає в себе Податковий та Митний кодекси України, інші законодавчі та нормативні акти у сфері оподаткування.

Податкове регулювання на мікрорівні має особливу спрямованість і виступає як спеціальний елемент функції фінансового менеджменту підприємства, який необхідно враховувати при організації фінансів підприємства. Реалізація податкового регулювання на мікрорівні проявляється через зміну податкового навантаження на конкретних платників.

Треба зауважити, що широке використання заходів податкового регулювання може призводити до викривлення дії ринкових механізмів, створення нерівних умов конкуренції та невинуватених переваг для окремих платників. Тому вони повинні бути рівними по відношенню до всіх суб'єктів господарювання.

Отже, дослідження сучасного стану податкової системи свідчить, що на сьогодні залишаються відкритими питання переорієнтації чинної податкової системи на стимулювання процесів соціально-економічного розвитку країни, вирішення яких може стати кроком до підвищення конкурентоспроможності

держави та сприяти розвитку економіки України.

Податкове регулювання є складною дією податкової політики держави, оскільки його мета – не тільки дотримання інтересів держави в бюджетно-податковій сфері діяльності, тобто забезпечення покриття державних витрат доходами бюджету, а й інтересів платника податків та забезпечення необхідних умов для зростання добробуту всієї країни в цілому. В процесі зміни економічної ситуації в країні зміст регулювання податкової системи постійно модифікується. Особливого значення податкове регулювання набуває в умовах ринкової системи, як один із основних методів непрямого регулювання економіки.

СИСТЕМА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Маркова Д. С.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

науковий керівник – Филипенко О.М., к.е.н., доцент

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Ефективність кожної керуючої системи значною мірою залежить від її інформаційного забезпечення. В умовах ринкової економіки відома формула «час – гроші» доповнюється аналогічною формулою: «інформація – гроші». Стосовно до управління фінансовою безпекою підприємства вона здобуває пряме значення, тому що від якості використовуваної інформації в значній мірі залежать швидкість реагування на погрози фінансовим інтересам, альтернативність вибору мір їхнього захисту й інші показники, пов'язані із забезпеченням його стійкого росту.

Інформаційна система (або система інформаційного забезпечення) управління фінансовою безпекою являє собою функціональний комплекс, що забезпечує процес безперервного цілеспрямованого підбора відповідних інформативних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування й підготовки ефективних оперативних управлінських рішень по всіх аспектах фінансової безпеки.

Зміст системи інформаційного забезпечення управління фінансовою безпекою підприємства, її широта й глибина визначаються галузевими особливостями діяльності підприємств, їхньою організаційно-правовою формою функціонування, обсягом і ступенем диверсифікованості фінансової діяльності й рядом інших умов.

Для досягнення необхідного прийняттого рівня забезпечення інформаційної складової фінансової безпеки підприємства потрібно здійснювати:

1. Збір всіх видів інформації, що має відношення до діяльності даного підприємства. До інформації такого роду можна віднести наступну:

— інформація з товарних, технологічних, трудових, фінансових й інших

ринків, на яких працює дані підприємства або ситуація на які може мати відношення до діяльності цього підприємства в майбутньому, з конкретизацією по напрямках діяльності підприємства;

- інформація з політичних подій і тенденцій макроекономічного розвитку світової й національної економік;

- науково-технічна інформація, аналіз якої може дати ефект для діяльності підприємства;

По джерелах потік вхідної інформації, збір й аналіз якої необхідні для забезпечення інформаційної складової фінансової безпеки підприємства, може бути розділений на:

- відкриту офіційну інформацію, що публікується для більш-менш вільного доступу в засобах масової інформації, офіційних виданнях, звітах і документах державних або інших органів або організацій;

- більш-менш достовірну усну або іншу несекретну інформацію, одержувану з неформальних контактів співробітників даного підприємства з носіями даної інформації;

- конфіденційну інформацію державних або інших органів, організацій й осіб, одержувану співробітниками даного підприємства шляхом несанкціонованого доступу до цієї інформації;

- внутрішню інформацію й статистику, що стосується всіх аспектів діяльності даного підприємства.

Методами збору всіх зазначених вище типів інформації можуть служити:

- одержання відкритої офіційної інформації на комерційній основі через систему підписки на джерела інформації, роботу з інформаційними агентствами, базами даних, державними органами, системою наукових організацій, фондів, бібліотек, архівів й інших;

- одержання іншої відкритої інформації за допомогою контактів співробітників підприємства із представниками різних державних і комерційних організацій й інших компетентних осіб;

- одержання закритої інформації за допомогою спілкування співробітників підприємства з компетентними людьми, а також використання технічних коштів подібної інформації;

- розробка й організація системи збору внутрішньо корпоративної інформації діяльності підприємства.

2. Аналіз одержуваної інформації.

Основними принципами організації робіт з аналізу потоку одержуваної інформації із всіх аспектів діяльності даного підприємства є:

- систематизація й класифікація одержуваної інформації;

- постійна безперервна аналітична діяльність;

- всебічний характер аналітичних процесів на підприємстві.

3. Прогнозування тенденцій розвитку наукового й технологічного процесу в сфері технологій діяльності підприємства, економічних і політичних процесів у країні й у світі, інших процесів, що мають відношення до даного бізнесу, а також показників, яких необхідно досягти підприємству у всіх

областях своєї діяльності, наприклад, фінансові прогнози, прогнози об'єкта виробництва й технологічного розвитку даного підприємства.

4. Оцінку рівня економічної безпеки підприємства по всіх її складових й у цілому, вироблення рекомендацій з підвищення забезпечення фінансової безпеки підприємства.

5. Інші види діяльності по забезпеченню інформаційної складової фінансової безпеки підприємства, насамперед по запобіганню збитків від негативних впливів на безпеку даного підприємства по інформаційній складовій.

Побудова інформаційної системи управління фінансової безпеки нерозривно пов'язане із впровадженням на підприємствах автоматизованих технологій управління. Застосування таких технологій припускає застосування різноманітного програмного забезпечення, сучасних засобів обчислювальної техніки й зв'язки, максимальне наближення термінальних пристроїв по нагромадженню, зберіганню й переробці інформації до робочих місць фінансових менеджерів.

Разом з тим, варто врахувати, що високий ступінь автоматизації фінансової інформаційної системи підсилює ризик зниження її безпеки, підвищує її уразливість стосовно деструктивних впливів конкурентів й інших зацікавлених осіб. У зв'язку із цим, упроваджуючи на підприємстві автоматизовані інформаційні технології керування фінансової діяльності, необхідно забезпечувати відповідні системи їхнього захисту.

Використання всі показників, що представляють інтерес, формованих із зовнішніх і внутрішніх джерел, а також впровадження сучасних автоматизованих інформацій дозволяє створити на кожному підприємстві цілеспрямовану систему інформаційного забезпечення керування фінансовою безпекою, орієнтовану як на прийняття стратегічних фінансових рішень, так і на ефективне поточним захистом фінансових інтересів від погроз.

DESIGN AS THE FOUNDATION OF ECONOMICS STRATEGY (ON THE EXAMPLE OF CITY OF KHARKIV)

Momot D.

University of Applied Science in Trier, Germany

In advanced economies, the generation of new ideas and the translation of ideas into innovative products and services of superior quality is the primary way economic value added. Adding value to products and improving the efficiency of production processes through the use of advanced design and new technologies, whether in manufacturing or the delivery of services presents tremendous potential for the city. Design is an activity that “translates an idea into a blueprint for something useful.” As such, it has tremendous importance: it is an integral part of the innovations that economic policy makers increasingly see as vital; it has application in sectors and industries across the economy; it has the capacity to make products and

processes more environmentally sustainable; and, it contributes to quality of place and quality of life in cities and regions.

The purpose of this study is to systemize the existing approaches to design definition as the part of innovation process. In particular, we show how successful innovation and commercialization involves design throughout - from conception (idea) to final product (something useful).

Kharkiv is the leading design center within Ukraine. Kharkiv has a huge concentration of designers. The design workforce here has been able to grow so rapidly largely because of the education and training opportunities that exist within the city. The modern international trend is the instruction of the interdisciplinary approach, particularly linkages with management education, which is vitally important for design students to develop entrepreneurial skills. In particular, since design's benefits are still largely unrecognized by potential clients, it is important that designers can trumpet their own capabilities, understand the business side of projects they are involved in, and communicate design concepts in a way that clients can relate to.

To summarize our suggestions for the future design development in Kharkiv and Ukraine are divided into three types: suggestions for potential clients, for government, and for the design industry.

For Potential Clients: If Ukraine is to leverage the benefits of design, particularly the economic benefits, leadership must be provided by industry. As has happened in countries like Korea and the U.S., the Ukrainian private sector must invest time to learn about the potential of design, and resources to realize this potential. While also spilling over to benefit the public, the dividends of these time and resource commitments will accrue to firms and investors.

The following recommendations offer some ideas on how this can be accomplished.

1. For firms: make a concerted effort to investigate the benefits of design and explore opportunities to incorporate it into all stages of output development. In order to eliminate the market failure of imperfect information, and thus help Kharkiv and Ukraine fully capture the benefits of design, firms make take the initiative to inform themselves. Although reluctance and ineffective use of design are still common in Ukraine, studies in several countries show that the earlier and more deeply firms involve designers and design thinking, the larger they can expect the returns to be. More research is emerging in this area and firms will be well served to follow it closely, contribute to it, and take the findings to heart. They should begin now to involve design expertise in their organizational structures, and apply it from the earliest stages of output development. Moreover, leadership must also come from institutions related to the private sector.

2. For investors: as a part of due diligence, examine whether design is part of the long term business plan when considering providing capital. In recent economic development research, tremendous attention is paid to start-up firms in high-technology industries. These firms are widely seen as the primary source of the innovations that will keep regional economies competitive. But because of the

tremendous amount of capital required to commercialize products, the venture capital funds and investors who are able to provide this capital can exert a significant amount of influence. This recommendation is borrowed from the UK Design Council who recognized the implication that it is as important for investors as it is for output-producing firms, if not more so, to inform themselves about the benefits of design. With this information they can help firms use the capital provided to integrate design services and modes of thinking effectively, and thus improve the chance that their investment is successful.

For Government : The recommendations above are primarily intended to correct the imperfect information that exists within the market for design. We expect that as research emerges and the private sector seeks it out, firms will recognize what design can lend to their innovative efforts, product development and business growth, and will start to make additional design investments on their own behalf. Yet as these decisions will still be based on the private benefits the firms expect, investment will still not be sufficient to capture the spillovers, or public benefits, of good design. Here, government has a role to play. The following recommendations will help obtain best value for the public by working to improve information and capture desirable spillovers. Unless otherwise noted, they are directed towards both the national and local governments.

ВПЛИВ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Одаренко О.Д.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

науковий керівник – Мізік Ю.І., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Стан житлово-комунального господарства (ЖКГ) істотно впливає на забезпечення якісного рівня життя населення, являє собою соціально значущий сектор міської економіки, результати діяльності якого значною мірою визначають соціально-економічні показники розвитку суспільства. На жаль, вітчизняні підприємства ЖКГ неспроможні ефективно працювати в ринкових умовах і надавати споживачам послуги належного рівня та якості. Перешкодою для ефективного функціонування і розвитку ЖКГ є недостатність фінансування діяльності комунальних підприємств.

З метою підвищення ефективності роботи житлово-комунального господарства слід звернути увагу на управління кредиторською заборгованістю та вивченню особливостей обліку зобов'язань на сучасному рівні, оскільки дане питання має вплив на величину оборотного капіталу і в свою чергу дозволяє використовувати залучені кошти ефективно.

На сьогодні система житлово-комунального господарства лишається без суттєвих позитивних змін, підприємства перебувають у складному фінансово-економічному становищі, більшість із них протягом багатьох років поспіль залишаються збитковими. Тому підприємству необхідно самостійно шукати шляхи вирішення, для цього необхідно навчитись правильно управляти позиковими коштами для ефективного їх використання, оскільки, одним із джерел залучення активів в оборот підприємства є кредиторська заборгованість. Для ефективного та цілеспрямованого використання кредиторської заборгованості важливим є розуміння її сутності.

Кредиторська заборгованість - це грошові кошти, які тимчасово залучені установою, підприємством, організацією і підлягають поверненню відповідним фізичним або юридичним особам, у яких вони запозичені і яким вони не виплачені.

Дефіцит грошових коштів, необхідних для забезпечення нормального функціонування житлово-комунального господарства вимагає формування фінансових ресурсів за допомогою додаткового залучення коштів у своїх кредиторів на тимчасовій основі. Тобто, з моменту виникнення і до дати погашення сума залучених коштів знаходиться в розпорядженні підприємства і може бути джерелом його фінансових ресурсів. Між іншим у підприємства є можливість залучати не лише суму грошових коштів, а й суму вартості товарів або послуг, також на тимчасовій умові.

Негативним наслідком такого залучення може стати несвоєчасний або не в повному обсязі розрахунок підприємства із кредиторами. Для зменшення ризику несвоєчасної виплати наприклад, короткострокової заборгованості необхідно дослідити тенденції зміни співвідношення цієї заборгованості із загальним обсягом зобов'язань, її об'єми, далі проаналізувати розподіл у часі грошових потоків. Якщо ці показники в останній період часу зростають, це дійсно може призвести до неплатоспроможності підприємства.

Для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками за одержані матеріальні цінності, виконанні роботи і наданні послуги призначено рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Інструкцією про застосування Плану рахунків передбачено три субрахунки до даного рахунку. Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату.

Суттєве значення має аналіз кредиторської заборгованості, який проводиться на основі фінансової звітності. Аналіз власне, кредиторської заборгованості починається з вивчення складу і структури кредиторської заборгованості за даними Форми 1 «Звіт про фінансовий стан». Прогнозування стану боргових зобов'язань підприємства в межах поточного року або іншого досліджуваного періоду дозволить поліпшити фінансові результати її діяльності. Для цього розраховують питому вагу кожного виду кредиторської заборгованості в загальній сумі. Такі показники розраховуються за звітом і за планом, а порівнюючи їх, визначають відхилення в структурі кредиторської заборгованості, встановлюють причини змін її окремих складових і роз-

робляють заходи для регулювання заборгованості, особливо тих її складових, які негативно впливають на діяльність підприємства.

Кредиторська заборгованість надає можливість житлово-комунальним підприємствам тимчасово користуватися запозиченими коштами, але з іншого боку - зменшує показники платоспроможності і ліквідності. Ефективне управління та аналіз кредиторської заборгованості дає можливість усунути негативні наслідки її наявності.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Реутова Ю. О.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

науковий керівник – Мізік Ю.І., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Житлово-комунальне господарство – це сукупність галузей, що забезпечують життя і роботу населення країни в нормальних умовах, а також постачання підприємств галузей народного господарства необхідними ресурсами води, газу, тепла й електроенергії. Дебітори - це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Дебіторська заборгованість - сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

На сьогоднішній день ЖКГ перебуває у критичному фінансово-економічному стані, це викликано тим, що багато мереж, основних засобів вже зношені, спостерігається недостатнє фінансування з боку держави, зростають борги самих підприємств галузі, збільшуються тарифи на житлово-комунальні послуги, що у свою чергу також негативно впливають на діяльність підприємств. Тому актуальність теми не викликає сумніву, оскільки ефективне управління дебіторської заборгованості впливає на стійке фінансове положення підприємств житлово-комунального господарства (ЖКГ).

Якщо проаналізувати дані стану оплати населенням житлово-комунальних послуг у Харкові за 2013 рік, 2014 рік та початок 2015 року то побачимо, що рівень оплати населенням послуг у 2013 році – 101, 3%, у 2014 році становить 87,8 %, а у 2015 році - 83,5 %. З кожним роком заборгованість зростає. Це призводить до збільшення дебіторської заборгованості і впливає на фінансовий стан підприємств ЖКГ.

ЖКГ включає в себе підприємства теплопостачання, водовідведення, водопостачання, питної води, газу, енергопостачання. Усі підприємства, служби тісно зв'язані між собою. Найбільшу заборгованість населення за житлово-комунальні послуги становить централізоване опалення та гаряче водопостачання. На другому місці – газопостачання, на третьому –

водопостачання та водовідведення. У січні - лютому 2015р. з населенням було укладено 4,7 тис. договорів щодо погашення реструктуризованої заборгованості. Загальна сума, на яку було укладено договори в частині погашення реструктуризованої заборгованості, становила 15,3 млн. грн., а сума внесених платежів з урахуванням довгострокових договорів становила 12,3 млн. грн. Тому, проблема дебіторської заборгованості впливає на кожен організацію. Так на 2015 рік середня з/п населення не дозволяє оплачувати ЖКП у повному обсязі. Тому для вирішення неплатоспроможності населення за послуги можна виділити такі методи вирішення:

1. Зробити акцію щодо оплати усіх послуг. Якщо у постачальника є заборгованість, то з ним можна заключити договір у якому будуть визначені строки погашення цієї заборгованості, але з 30% скидкою. Тобто, якщо боржник вкладається в ці строки і оплачує послуги (свою заборгованість), то він може її оплатити не у повному обсязі, а тільки 70 % усієї суми заборгованості. Це буде поштовхом для оплати.

2. Зробити акцію для населення, котре вчасно оплачує за усі послуги. Якщо протягом півроку не було заборгованості, то наступні півроку оплачуються зі скидкою 10% (кожен місяць). Це буде стимулом для боржників.

3. Можна зробити рекламу, щодо безкоштовного встановлення та пломбування лічильників (відносно послуг ЖКГ). Це допоможе населенню зменшити оплату за послуги та зекономити ресурси підприємств.

4. Також добре було б залучити кошти держави для оптимізації приладів, техніки, за допомогою яких послуги будуть кращими, якісними, та допоможуть економити (енергозбереження, ресурсозбереження). Це також зменшить заборгованість, адже підприємства між собою зв'язані, та не можуть існувати один без одного. Оптимізація техніки вже відбувалась у 2013 році, але частково, що не вирішило проблему в цілому.

5. Для боржників, які навмисно ухиляються від сплати, ні як не реагують на попередження від служб, на листи – попередження, на виклик до суду, потрібно залучити штрафні санкції за несвоєчасну оплату та ухилення від сплати, позбавити людину послуг (закривання вентелів, перекивання стояків, заглушки).

Основну увагу треба приділити зменшенню обсягів заборгованості населення за надані їм послуги, адже найбільшу частку у загальному обсязі заборгованості країни, має саме вона. При вирішенні даної проблеми фінансовий стан підприємств ЖКГ з часом буде покращуватись.

МЕХАНІЗМ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Рішетниченко В. С.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Науковий керівник – Филипенко О.М., к.е.н., доцент

Харківський державний університет харчування та торгівлі

У період економічних перетворень, що відбуваються, загроза фінансової безпеки підприємств, зокрема банкрутство розглядається як наслідок адміністративних й організаційних змін і змін майнових відносин.

Запобігання банкрутства підприємства, як складова частина реструктуризації економіки, припускає цільовий вибір найбільш ефективних засобів стратегії й тактики, необхідних для конкретного випадку й конкретного підприємства. Індивідуальність вибору цих засобів не означає, що немає деяких загальних напрямків, характерних для всіх підприємств, що перебувають у подібній ситуації. Обов'язкові для кожного підприємства процедури, спрямовані на запобігання банкрутства, наведені на рисунку 1.

Перша із пропонованих тактичних програм для підприємств торгівлі називається захисною (рис. 2). Вона заснована на проведенні заходів, що зберігають, основою яких є скорочення всіх витрат, пов'язаних з реалізацією товарів й обслуговуванням покупців, змістом основних фондів і персоналу, що веде до скорочення товарообігу. Така тактика прийнятна, як правило, при дуже несприятливому стіканні зовнішніх для підприємства обставин. Найбільше ефективно, на нашу думку, застосування наступальної тактики (рис. 2), для якої характерне застосування не стільки оперативних, скільки стратегічних заходів. У цьому випадку поряд з ощадливою, ресурсозберігаючою тактикою, проводиться політика більше високих цін, збільшення витрат на вдосконалювання матеріально-технічної бази за рахунок впровадження більше перспективних технологій продажів, розширення асортименту і номенклатури товарів, активний маркетинг.

Оперативна програма повинна передбачати своєчасну діагностику фінансового стану й наступні оперативні заходи: закупівля товарів по передоплаті тільки на основі вивчення попиту; забезпечення високої якості обслуговування; надання додаткових послуг; використання політики обмеженого бюджету; твердий контроль за погашенням дебіторської й кредиторської заборгованості; зміцнення дисципліни.

Роботу з діагностики банкрутства необхідно проводити за такими напрямками: аналіз фінансового стану, прогноз розвитку ринкової ситуації; своєчасне виявлення причин й основних факторів, що сприяють розвитку кризових ситуацій; уміння виявити якомога раніше ознаки прийдешнього неблагополуччя підприємства.

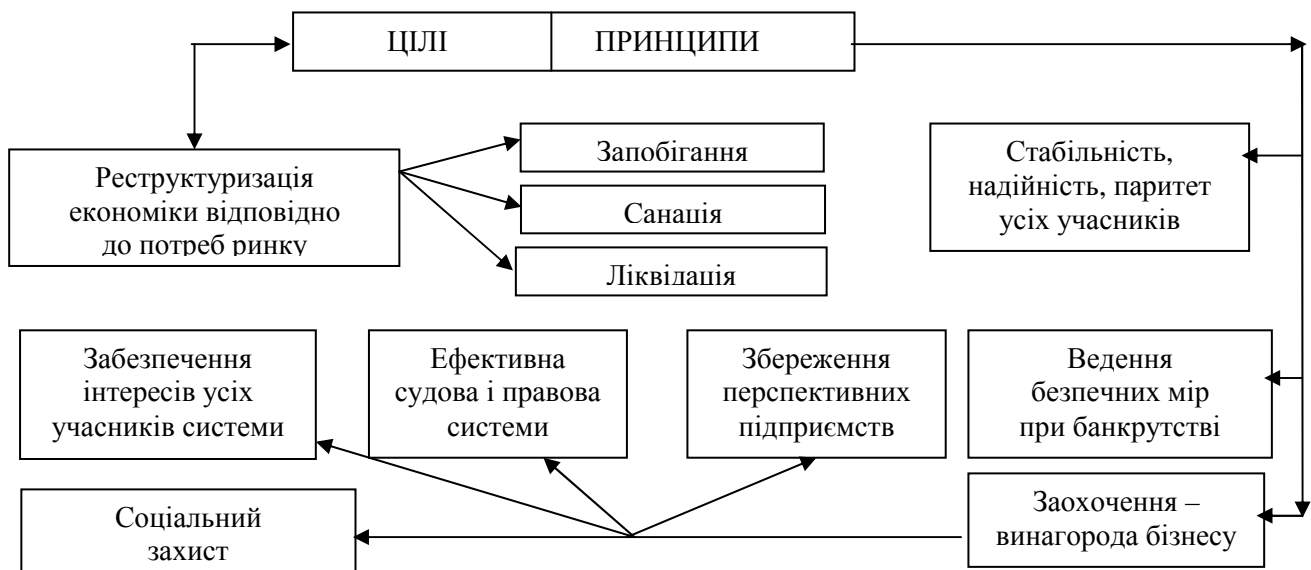

Рисунок 1 – Цілі та принципи системи банкрутства

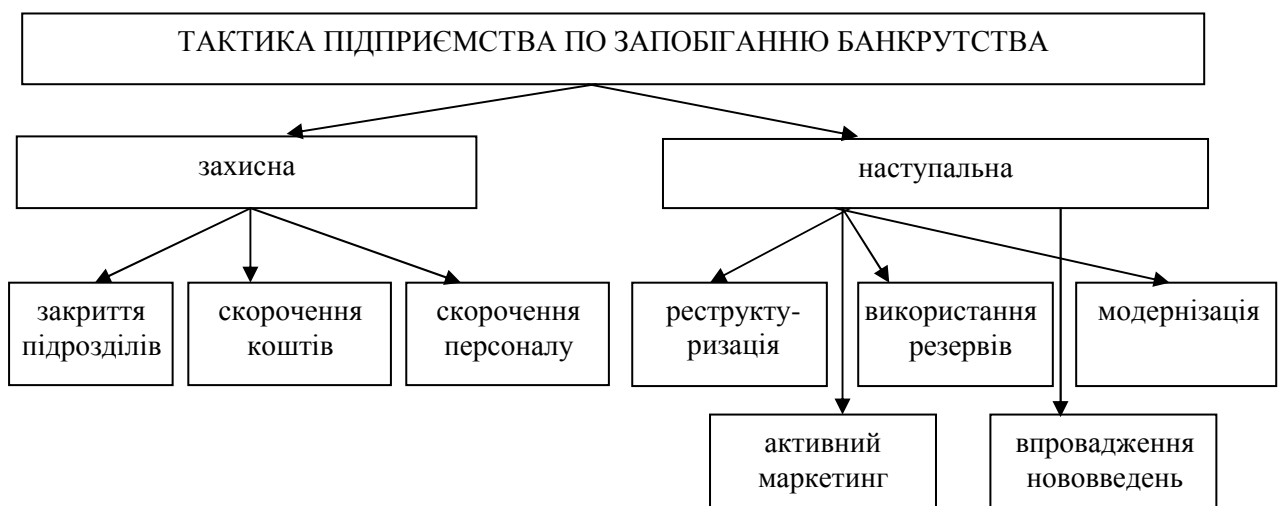

Рисунок 2 – Управління кризовими ситуаціями на підприємстві

Стратегічна програма механізму запобігання банкрутства повинна передбачати такі напрямки:

- управлінську. Створення оптимальної організаційної структури управління, що найкраще відповідає цілям і завданням підприємства, а також впливає на нього внутрішнім і зовнішнім факторам в існуючих й очікуваних умовах функціонування. Для вдосконалення структури управління підприємства можна запропонувати наступні вимоги до системи управління: твердий контроль за ходом виконання рішень й їхніх результатів; делегування повноважень, при якому фахівці у своїй чітко певній сфері мають право приймати рішення й нести за них повну відповідальність; вимагати

відповідності кваліфікації керівників, фахівців, продавців колу їхніх обов'язків і специфіці виконуваної роботи;

- кадрову. У цей час питання формування колективу вимагає концептуально нового рішення. Тому для вдосконалення кадрової політики підприємства можна запропонувати наступні вимоги до системи підбора й управління персоналом: здійснювати прийом працівників тільки об'єктивно по співбесіді (можна за результатами тестування, що повинне оцінювати не тільки професійні знання й навички, але й морально-психологічні якості людини); впроваджувати прогресивні ставки оплати праці залежно від індивідуальної величини продажів з урахуванням складності товару; додатково преміювати працівників за прояв ініціативи в сфері залучення покупців; поліпшувати умови праці (привітрювання, кондиціонування повітря, достатнє опалення приміщень у холодну пору року, видача спецодягу як вантажникам й експедиторам, так і продавцям з урахуванням сезону);

- маркетингову. Включити в штат фахівця - маркетолога або доплачувати іншому фахівцеві за виконання даних обов'язків при наявності в нього фахової освіти. Тому для вдосконалення системи маркетингу можна запропонувати впровадження наступних напрямків маркетингової діяльності: постійне вивчення асортиментів реалізованих товарів і товарів у конкурентів, а також стежити за появу нових товарів; вивчати тенденції зміни кон'юнктури ринку й прогнозувати їхній розвиток; стимулювання постійних покупців; створення сприятливого іміджу; використання нових видів реклами;

- технічну. Оновити устаткування в частині вентиляції приміщень, освітленості й створення сприятливого мікроклімату в торговельних приміщеннях (прохолоді – влітку, тепла - взимку, чистоти - постійно); перепланувати розміщення торговельного устаткування з метою збільшення площі показу й збільшення привабливості при викладенні різноманітних деталей, які негармонійно представлені в цей час; обладнати склад зручним торговельним устаткуванням, щоб створити зручності для оптових покупців; автоматизувати систему обліку запасів на складі по всій номенклатурі й асортименту.

Таким чином, запропоновані рекомендації з реалізації організаційно-економічного механізму запобігання банкрутства, можуть допомогти досліджуваному підприємству уникнути банкрутства не тільки в короткостроковому, але й у довгостроковому періоді, тому що забезпечать йому підвищення конкурентоздатності.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБҐРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА»

Риндіна А.В.

Харківський державний університет харчування та торгівлі, м. Харків

Науковий керівник – Баламут Г.С., к.е.н., ст. викладач

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Сучасне соціально-економічне становище України характеризується зниженням обсягів виробництва; збитковістю більшості стратегічно важливих підприємств; значною імпортною залежністю економіки від постачання енергоносіїв; високим рівнем тінізації економіки; зростанням соціальної апатії та напруженості в суспільстві. Відсутність концептуальних засад побудови та функціонування організаційно-економічного механізму підприємства, здатного ефективно протидіяти загрозам, використовувати наявний потенціал та в цілому підтримувати стан економічної безпеки, зумовлює необхідність та актуальність системного дослідження цієї проблеми, а також її окремих складових, таких як економічна безпека підприємства.

Існує безліч теоретичних підходів до обґрунтування суті поняття «економічна безпека підприємства», аналізуючи які доходимо висновку про те, що науковці, по-різному визначаючи функціональні компоненти економічної безпеки, нерідко вкладають у них однаковий зміст.

Розглянемо зміст та характеристику цих підходів відносно суті поняття «економічна безпека підприємства»:

- *теорія підприємництва*: поняття економічної безпеки підприємства не виокремлювалося, проте при наданні характеристики підприємця та підприємницької діяльності зазначалося, що безпека ідеї, майна підприємця є невід'ємною частиною підприємницької діяльності, що потребує захисту (засновники теорії – Р. Кантільйон, А. Сміт, Ж.-Б. Сей, Й. Шумпетер);

- *неокласична теорія*: основою безпеки діяльності підприємства вважалася можливість доступу суб'єкта підприємницької діяльності до економічних ресурсів (засновники теорії – К. Менгер, Бем-Баверк, Дж. Мід, Дж. Хікс, М. Фрідмен);

- *теорія стратегічного планування*: стратегічне планування розглядалося як важлива складова безпеки підприємства (засновник теорії – І. Ансофф);

- *безпека підприємства з позицій ризик-менеджменту*: економічна безпека підприємства ототожнювалася з типологізацією економічних ризиків його діяльності, оцінкою їх ймовірності та обґрунтуванням засобів нівелювання (засновник теоретичного підходу – Дж. Стігліц);

- *теорія виживання*: актуалізувалася проблема виживання (а отже й безпеки) суб'єкта господарювання, здатність самовиживання і розвитку в умовах виникнення зовнішньої і внутрішньої загрози, зокрема у перехідні періоди (засновник теорії – І. Чумарін);

- *підхід до посилення безпеки підприємницької діяльності в умовах ринкової трансформації економіки та становлення підприємницького сектора:* у складних економіко-правових умовах обґрунтовувалася доцільність посилення безпеки підприємницької діяльності як складової господарської діяльності підприємства (засновники теоретичного підходу – З. Варналій, В. Сенчагов, М. Єрмошенко, Л. Абалкін);

- *підхід забезпечення умов збереження комерційної таємниці та інших секретів підприємства:* пріоритетним напрямком у забезпеченні економічної безпеки підприємства вважався захист інформації (засновники теоретичного підходу – В. Барсуков, В. Белов, А. Полдянський, И. Василевський.);

- *усталений ресурсно-функціональний підхід (характерний для сучасної зарубіжної та вітчизняної літератури з проблем безпеки):* безпека підприємства визначається рівнем забезпеченості його функціональних складових (фінансової, кадрової, інформаційної, техніко-технологічної, екологічної, політико-правової, силової, продуктової та ін.) (засновники теоретичного підходу – С. Покропивний, В. Геєць, М. Кизим, О. Черняк);

- *підхід, який базується на захищеності від ризиків, ефективності функціонування, здатності до розвитку і взаємозв'язках безпеки, життєвого циклу функціонування підприємства:* економічна безпека підприємства характеризує протягом періоду його життєвого циклу (засновник теоретичного підходу – Васильців Т. Г.):

- виконання місії та досягнення цілей підприємства;
- доступ до ринків та ресурсів;
- належну фінансово-економічну ефективність діяльності;
- здатність до розвитку;
- захищеність від внутрішніх та зовнішніх загроз.

В сучасних дослідженнях поняття «економічна безпека підприємства» спостерігається тенденція до розгляду його більш ширше і науковці намагаються об'єднати як можна більше ключових позицій, тоді як у початкових підходах розглядалися лише декілька важливих аспектів економічної безпеки підприємства. Водночас, серед розглянутих трактувань відсутнє таке, що у повній мірі, всесторонньо та лаконічно характеризує суть досліджуваного поняття, отже, дане питання потребує подальшого вивчення. Узагальнюючи наявні погляди, можна запропонувати таке визначення: економічна безпека підприємства – це складна багатofакторна категорія, яка спрямована на забезпечення ефективного використання ресурсів суб'єкта господарювання та запобігання загрозам, забезпечення стійкості підприємства та захист його економічних та комерційних інтересів.

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ ЯК МЕТОД ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Рудь Т.О.

*Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
(м. Луцьк)*

Науковий керівний: – Шматковська Т. О., к. е. н., доцент

*Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
(м. Луцьк)*

Функціонування підприємств в ринкових умовах вимагає удосконалення методів і форм системи управління витратами та побудови адаптивних структур управління. Саме тому, виявлення і використання факторів економії ресурсів, зниження витрат є обов'язком кожного працівника підприємства.

Оптимізація у теорії - це шляхи пошуку найефективніших методів господарювання в умовах обмежених фінансових можливостей.

Під час проведення аналізу витрат будь якого підприємства варто враховувати наступні чинники (рис. 1):

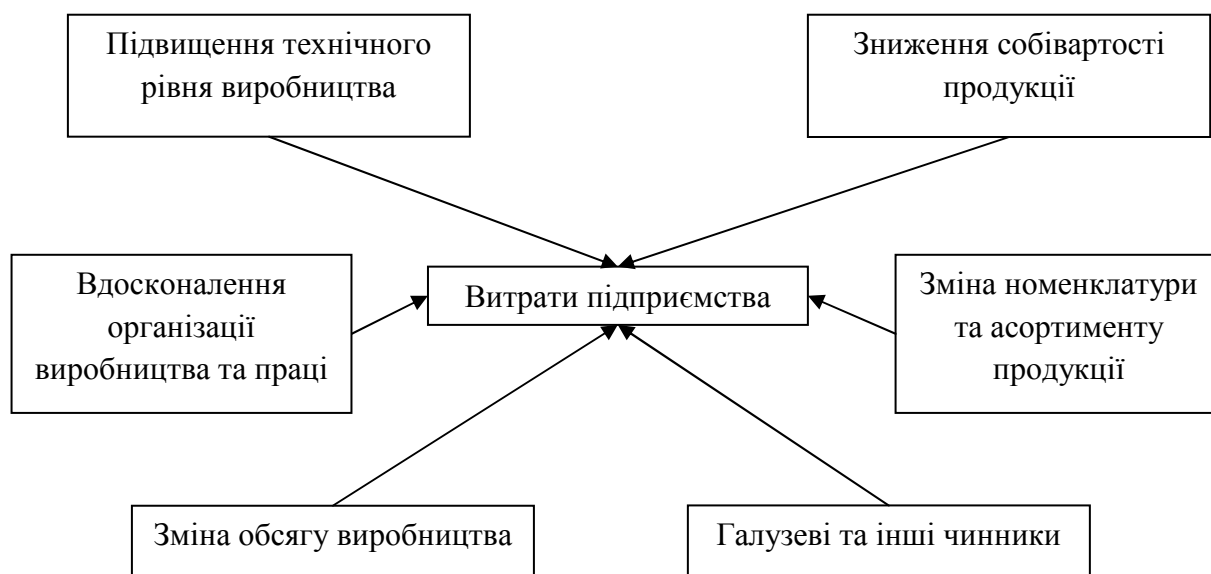

Рисунок 1. Чинники впливу на обсяг витрат підприємства.

Підвищення технічного рівня виробництва виявляється в економії матеріальних та трудових витрат за напрямами:

а) впровадження нової та удосконалення технології, що застосовується, механізації та автоматизації виробничих процесів;

б) розширення масштабів застосування нових ресурсозберігаючих технологій;

в) застосування нових видів сировини і матеріалів та поліпшення їх використання;

г) зниження трудомісткості одиниці продукції.

Для визначення шляхів оптимізації собівартості продукції необхідне дослідження її використовуючи елементи факторного аналізу та економічного моделювання. Для цього доцільно використати наступну методичку:

1) використання факторного аналізу для визначення резервів зниження собівартості продукції за статтями калькуляції;

2) аналіз змінних та постійних витрат (структура, факторний аналіз, динаміка);

3) дослідження динаміки зміни статей калькуляції та вибір факторів для побудови економіко-математичної моделі;

4) економіко-математичне моделювання собівартості продукції;

5) формування висновків та оцінка можливих ризиків, пов'язаних з реалізацією даної моделі.

Вдосконалення організації виробництва та праці *виявляється в економії витрат за напрямками:*

а) зміни в організації управління виробництвом;

б) зміни в умовах матеріально-технічного забезпечення;

в) усунення зайвих витрат та збитків.

Зміни в організації управління виробництвом визначаються на основі розрахунків ефективності таких заходів, як укрупнення цехів, упровадження безцехової структури управління, автоматизованих систем управління, механізації та автоматизації інженерної праці, поєднання та усунення зайвих функцій.

Зміни в умовах матеріально-технічного забезпечення розраховуються на основі аналізу господарських зв'язків та спеціально розроблених заходів раціоналізації складського господарства. До таких заходів належать:

- забезпечення ресурсами в необхідному асортименті та зменшення збитків унаслідок використання матеріалів, що не відповідають технологічним вимогам за розмірами, якістю та іншими властивостями, зменшення збитків під час транспортування та зберігання матеріалів;

- зменшення витрат у результаті змін форм постачання, забезпечення його регулярності та надійності;

- зменшення витрат шляхом раціоналізації господарських зв'язків та вибору оптимальних схем доставки сировини, матеріалів, купівельних напівфабрикатів, палива.

Усунення зайвих витрат та збитків, які не є необхідними в умовах нормальної організації виробничого процесу, є важливим напрямом зниження витрат. Такі витрати і збитки виявляються за допомогою аналізу фактичних витрат на виробництво.

Зміна обсягу виробництва продукції призводить до відносної зміни величини постійних витрат на одиницю (на одну гривню) продукції. Величина постійних витрат, що залишаються незмінними для певного виробництва (при зміні обсягу виробництва продукції протягом року), визначається в результаті докладного аналізу витрат.

Під зміною структури продукції розуміють зміну питомої ваги окремих її видів у загальному обсязі виробництва, пов'язану з освоєнням нових та припиненням виробництва застарілих виробів, з неоднаковими темпами зростання випуску різних видів продукції. Зміна номенклатури і асортименту продукції є одним із важливих чинників, що впливають на рівень витрат на виробництво. Це пояснюється тим, що собівартість, як і рентабельність різних виробів неоднакова, тому структурні зрушення в асортименті продукції можуть призвести як до зменшення, так і до збільшення виробничих витрат.

До галузевих та інших чинників належать: введення і освоєння нових цехів, виробничих одиниць і виробництв, підготовка і освоєння виробництва в діючих об'єднаннях і на підприємствах тощо.

Отже, на нашу думку, з метою оптимізації витрат перш за все варто визначити особливості діяльності підприємства, визначити перелік усіх статей витрат, які підлягають впливу з метою підвищення їх ефективності та віддачі. При цьому варто враховувати, що зниження витрат не завжди призведе до більш ефективної діяльності підприємства, тому витрати слід не мінімізувати, а оптимізувати.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ

Скряга Н. О.,

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Науковий керівник – Лелюк Н. Є., доц., к.е.н,

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

В умовах нестачі фінансових ресурсів на рівні держави, суб'єктів господарювання і домогосподарств, незадовільного наповнення державного і місцевих бюджетів, бюджетів загальнодержавних спеціалізованих фондів, низької податкової культури особливої уваги потребує вдосконалення організації податкового контролю.

На сьогодні Україна перебуває в стані реформування податкової системи держави. Тому важливо не тільки ознайомитися з досвідом діяльності зарубіжних податкових органів, а й запозичити кращі форми організації проведення міжнародного податкового контролю.

Організація податкового контролю у країнах світу здійснюється таким чином:

- 1) адміністративна централізація як напрямок ефективності контролю. Існують тенденції жорсткої централізації (Німеччина, Швеція) та, навпаки, делегалізації (Канада, Італія). Сильна централізація існує саме у питанні збору декларацій і керування засобами платежу, примусового стягнення й контролю великих підприємств;

2) політика програмування податкової перевірки. Зазвичай визначається політика податкової перевірки, яка на дворічний або трирічний період вказує загальні напрями, фіксує першорядні, кількісні і якісні цілі. Через федеральну організацію Німеччини політика контролю в цій країні визначена на рівні федеральних земель. Водночас Бундестаг має право втручатися в роботу місцевих структур для перевірки великих підприємств та погоджувати частоту перевірок з категоріями платників податків і географічний розподіл коштів. Планування контролю залишається централізованим у країнах півдня (Італія, Іспанія), а також в Японії. Більш розосередженою вона є в країнах, які працюють із групами платників податків (США, Великобританія, Швеція, Нідерланди);

3) здійснення контролю. Узагальнено контроль здійснюється структурами, що мають різні організаційні територіальні рівні (місцеві, департаментські або регіональні), наприклад, як у Франції. Податковий контроль у Франції покладено на податкові центри, які відбирають платників для проведення податкового контролю за багатьма критеріями, в основу яких покладено аналіз ризику. По-перше, відбирають підприємства, які є потенційними порушниками, по-друге, використовують повідомлення інформаторів. Проведення податкового контролю з виїздом на місце чітко регламентоване. Тобто насамперед платника податків мають попередити про його проведення щонайменше за вісім днів. Без попередження перевірка можлива лише за наявності достовірної інформації про ухилення платника від сплати податків. Взагалі відносини між податковим органом і платником податків у Франції побудовані у формі обміну думками, тобто кожна сторона доводить свою правоту. Причому податковий орган зобов'язаний надати письмову відповідь на будь-які запити платника податків, які він має право використати для свого захисту. Проте в разі регулярного невиконання платником своїх обов'язків податки можуть стягуватися з його рахунків у безспірному порядку. У деяких країнах, як наприклад: у Німеччині, Іспанії, Італії, Великобританії існують національні або федеральні структури контролю. Інші країни, такі як Канада, Нідерланди, США, Ірландія мають оперативні управління, організовані по групах платників податків у національному масштабі, але впроваджені на регіональному рівні.

Повноваження органів контролю

1. Право на одержання інформації . Податкові органи можуть вимагати від будь-якої особи надання будь-якої довідки або підготовки будь-якого документа, що належить до податкового законодавства. Відомості, зібрані у цьому випадку, можуть бути використані для оподаткування й перевірки будь-яких послуг фізичної або юридичної особи. Використання права на одержання інформації не повинне дозволяти жодним чином здійснювати критичний аналіз бухгалтерського обліку. Операції збору інформації повинні мати вузький характер і обмежуватися випискою бухгалтерських паперів або копією з документів. Таке визначення права часто не еквівалентно в різних

країнах. В Німеччині, Іспанії, Великобританії використання цього права обмежене.

2. Право перевірки. Право перевірки можна визначити як можливість для адміністрації перевіряти існування й точність заявлених елементів, починаючи з бухгалтерських даних і уточнюючих документів, що зберігаються платником податків.

3. Право візиту й конфіскації. Ця процедура є процедурою несподіваного контролю, проведеною спеціалізованими агентами. Ці обшуки здійснюються на прохання податкових органів за наявності дозволу судової влади агентами адміністрацій, які повинні проникнути в торговельні, приватні приміщення. Під час обшуку агенти збирають інформацію й документи, які можуть довести факт шахрайства, таємної діяльності, приховування доходів, фіктивної діяльності і передачу доходів, подробиці щодо податкової пільги, шахрайства з європейськими субсидіями.

Світова практика знає такі варіанти взаємодії органів податкового контролю і держави: органи податкового контролю:

- ✓ є окремим урядовим інститутом, що безпосередньо підпорядковується політичній владі;
- ✓ входять до складу Міністерства фінансів чи казначейства;
- ✓ є самостійними органами зі своїм адміністративним апаратом і підзвітними політичній владі;
- ✓ номінально очолюються обраною політичною особою.

Отже, варто зазначити, що Україна, як і будь-яка інша країна, прагне побудувати таку податкову службу, яка спроможна виконувати свою основну місію — забезпечити своєчасне та повне надходження всіх податків, передбачених податковим законодавством, з якомога меншими витратами. Для цього, реформування податкової політики України повинно спрямовуватися на побудову раціональної системи оподаткування. Удосконалення організації податкового контролю із використанням світового досвіду сприятиме наповненню бюджетів усіх рівнів, звуженню «тіньового» сектору економіки, налагодженню партнерських взаємовідносин між податковими органами та платниками податків.

АЛЬТЕРНАТИВНІ ВАРІАНТИ ВИБОРУ МЕТОДІВ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ СТАДІЙ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ПРОДУКЦІЇ

Слепченко К.О.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Науковий керівник – Шматковська Т.О., к.е.н., доцент

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

На сучасному етапі розвитку бухгалтерського обліку в Україні існує багато проблемних питань щодо методики калькулювання собівартості. Одним з них є те, що в процесі калькулювання собівартості продукції не враховуються

довиробничі і післявиробничі витрати. Врахування таких витрат необхідне для визначення достовірної вартості виробу, формування ціни реалізації та прийняття ефективних управлінських рішень.

Вивченням питань калькулювання за стадіями життєвого циклу продукту займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені як: О.В. Алексєєва, Е.А. Аткинсон, Х.П. Баррінгер, Д.П. Вебер, Т. Джонсон, Р.С. Каплан, В.Е. Керімов та інші.

В Україні найпоширенішими методами обліку витрат є позамовний, попередільний та нормативний методи, які передбачають врахування витрат на безпосереднє виробництво, а витрати, пов'язані з підготовкою виробництва та виведення продукції з ринку визнаються витратами періоду.

З огляду на зазначене вище доцільно визначити життєвий цикл виробленої продукції та розглянути альтернативні варіанти вибору методів калькулювання собівартості кожного з них.

Життєвий цикл будь-якої виробленої продукції включає:

- 1) етап науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (далі – НД ДКР), розробки та проектування;
- 2) безпосередньо виробництво продукції;
- 3) етап утилізації, виведення продукції з ринку (післявиробничого обслуговування).

На першому етапі – НД ДКР доцільно застосовувати таргет-костинг. На сьогодні в Японії, США та країнах Європи при застосуванні системи таргет-костинг визначається ринкова ціна виробу та планується прибуток, який прагне отримати підприємство після продажу і на основі цього визначається собівартість (ціна – прибуток = собівартість).

В Україні доцільно застосувати цей метод при здійсненні інноваційних видів діяльності: космічний, машинобудівний, літакобудівний, хімічний.

На другому етапі життєвого циклу пропонуємо застосовувати кайзен-костинг, оскільки він передбачає зниження витрат до певного цільового рівня. Важливим є те, що кайзен-костинг можна застосовувати разом з обраним методом калькулювання: за повними витратами або за змінними.

На третьому етапі утилізації (виведенні продукції з ринку) доцільно застосувати бенчмаркінг витрат, суть якого полягає у співставленні досвіду одного підприємства з досвідом іншого, більш конкурентоспроможного, яке займає провідні позиції на ринку.

В Україні досвід бенчмаркінгу не застосовується. Тому його впровадження на підприємстві було б одним з ключових факторів зниження собівартості та відповідно, підвищення прибутковості.

На нашу думку, доцільно обраховувати собівартість виготовленої продукції не тільки на другому етапі, але й на першому і третьому (рис.1).

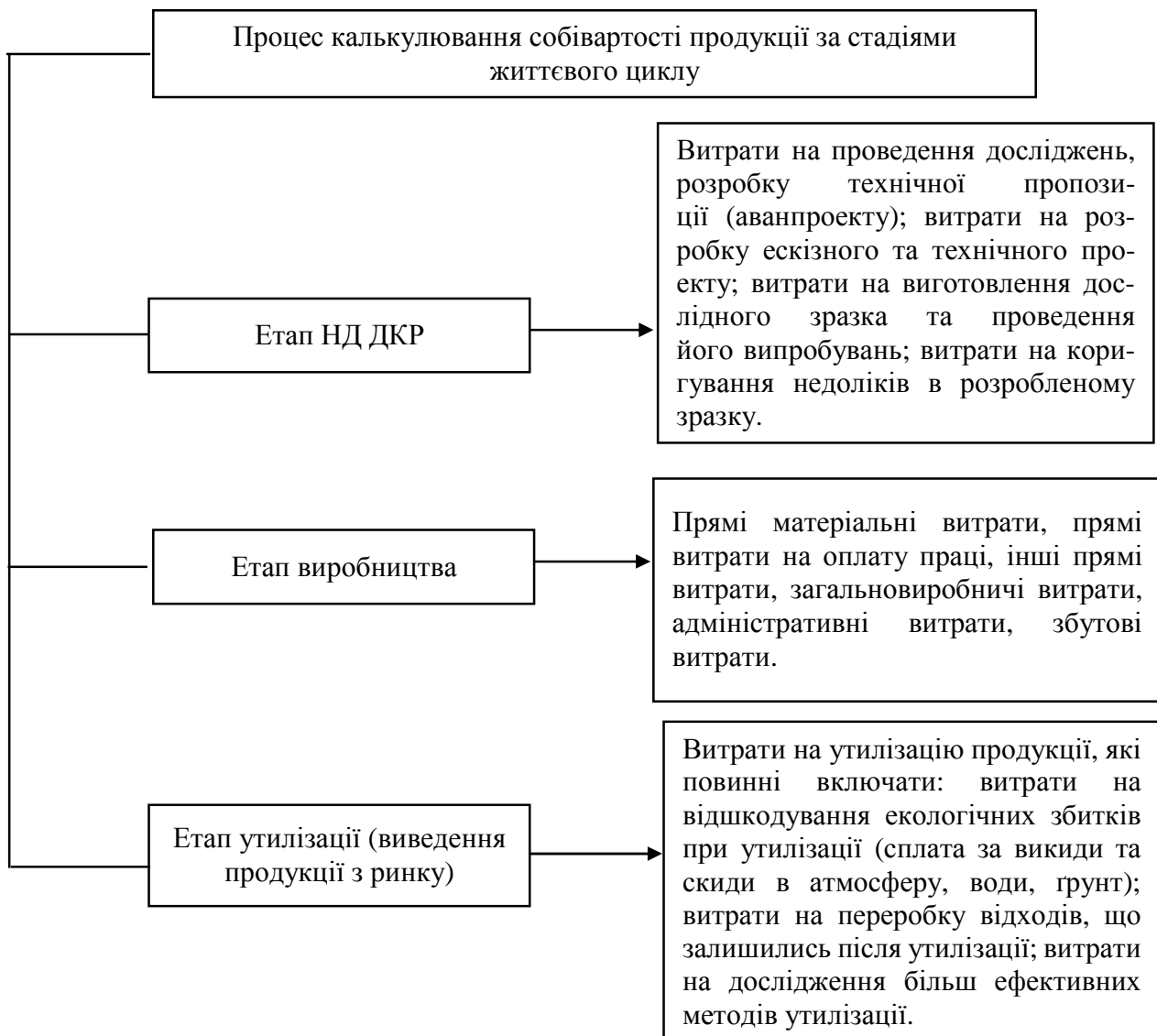

Рисунок 1. Процес калькулювання собівартості продукції за стадіями життєвого циклу

На першому етапі – НД ДКР доцільно застосовувати таргет-костинг. На сьогодні в Японії, США та країнах Європи при застосуванні системи таргет-костинг визначається ринкова ціна виробу та планується прибуток, який прагне отримати підприємство після продажу і на основі цього визначається собівартість (ціна – прибуток = собівартість).

В Україні доцільно застосувати цей метод при здійсненні інноваційних видів діяльності: космічний, машинобудівний, літакобудівний, хімічний.

На другому етапі життєвого циклу пропонуємо застосовувати кайзен-костинг, оскільки він передбачає зниження витрат до певного цільового рівня. Важливим є те, що кайзен-костинг можна застосовувати разом з обраним методом калькулювання: за повними витратами або за змінними.

На третьому етапі утилізації (виведенні продукції з ринку) доцільно застосувати бенчмаркінг витрат, суть якого полягає у співставленні досвіду

одного підприємства з досвідом іншого, більш конкурентоспроможного, яке займає провідні позиції на ринку.

В Україні досвід бенчмаркінгу не застосовується. Тому його впровадження на підприємстві було б одним з ключових факторів зниження собівартості та відповідно, підвищення прибутковості.

Узагальнимо розглянуті методи калькулювання собівартості продукції за стадіями її життєвого циклу в таблиці.

Таблиця

Методи калькулювання собівартості продукції за стадіями її життєвого циклу

Етап життєвого циклу	Метод калькулювання
Етап НД ДКР	таргет-костинг
Етап виробництва	кайзен-костинг, кост-кіллінг
Етап утилізації (виведення продукції з ринку)	бенчмаркінг витрат

Отже, калькулювання собівартості є необхідним не лише на етапі виробництва, а за всіма стадіями життєвого циклу продукції. В Україні впровадження прогресивного досвіду калькулювання за стадіями життєвого циклу сприятиме розвитку досліджень у виробництві, покращення екологічної ситуації через закладення в собівартість та, відповідно, у ціну утилізаційних витрат та, таким чином, винайдення та запровадження способів безвідходного або маловідходного виробництва.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ РЕГІОНУ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ

Тесленко Р.Ю.

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

науковий керівник – Момот Т.В., д.е.н., професор

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

На різних рівнях прийняття стратегічних управлінських рішень завжди існує значна кількість проблемних ситуацій, які характеризуються високою невизначеністю виникнення; значною складністю та унікальністю умов; великою кількістю параметрів, які необхідно враховувати під час їх аналізу; суперечливістю критеріїв вибору оптимального альтернативного вирішення проблеми; складністю передбачення наслідків реалізації можливих альтернатив; обмеженість часу, відведеного на прийняття рішення. Виходячи з особливостей виникаючих проблем, нагальною потребою є створення ефективної системи стратегічного моніторингу як комплексної системи

стратегічних досліджень, яка призначена для спостереження, аналізу та оцінки середовища у реальному масштабі часу, прогнозування тенденцій розвитку окремих складових середовища, діагностики, стану середовища та вибору засобів врегулювання відхилень фактичного стану середовища від прогнозованого.

Володіння достовірною і актуальною, не тільки поточною, а й прогнозуною інформацією разом зі здатністю з максимальною користю застосовувати адекватні методи її збору, аналізу і надання є основою ефективної діяльності управлінських структур різного рівня, тому виникає потреба у відповідному інформаційно-аналітичному забезпеченні, яке у загальному вигляді виступає як комплекс заходів щодо збору, опрацювання та подальшого використання інформації для певних цілей управління.

Термін «інформаційно-аналітичне забезпечення» у системі управління будь-якого механізму представляє собою два взаємопов'язані елементи:

– інформаційний – як відносно самостійна діяльність спеціально підготовлених фахівців, зайнятих пошуком, відбором, обробкою, накопиченням, узагальненням і збереженням інформаційних одиниць;

– аналітичний – як виробництво спеціально підготовленими фахівцями на підставі наявних інформаційних одиниць і складних розумових процесів нового знання щодо явища або події, що вивчається.

Організація інформаційно-аналітичного забезпечення будь-якого суб'єкта управління – це спосіб функціонування структурних елементів інформаційної системи даного суб'єкта. Як правило, організована інформаційно-аналітична діяльність часто має ієрархічний характер. Найсуттєвіші характеристики, які притаманні всім ієрархічним системам, на наш погляд, досить точно висвітлені в кібернетичній теорії ієрархічних систем. До них відноситься послідовне вертикальне підпорядкування підсистем, що утворюють дану систему (вертикальна декомпозиція), пріоритет дій або право втручання з боку підсистем вищого рівня, залежність дій підсистем верхнього рівня від фактичного виконання підсистемами нижчого рівня своїх функцій.

На основі наведених вище положень вважаємо доцільним виділити системну ієрархію рівнів організації інформаційно-аналітичної діяльності із забезпечення стратегічного моніторингу для прийняття управлінських рішень, а саме: мегарівень (міжнародний або глобальний рівень), макрорівень (національний рівень), мезорівень (регіональний рівень), мікрорівень (рівень суб'єктів господарювання).

Організація інформаційно-аналітичної діяльності зі стратегічного моніторингу на певному рівні ієрархії управління в першу чергу спрямована на забезпечення стійкого розвитку суб'єктів цього рівня, пов'язана з інформаційно-аналітичною діяльністю на вищих і нижчих рівнях ієрархії системою прямих і зворотних зв'язків, певною мірою впливає на організацію інформаційної діяльності нижчого рівня ієрархії та, у свою чергу, її ефективність на цьому рівні залежить від ефективності організації інформаційної діяльності нижчого рівня.

Відповідно, якісні та кількісні характеристики інформаційного забезпечення, яке формується на рівні суб'єктів господарювання, буде певним чином впливати на ефективність управління регіональним розвитком. На цьому рівні формування інформаційно-аналітичного забезпечення відбувається переважно в площині обліку і аналізу. До основних «вузьких місць» обліково-аналітичного забезпечення підприємств для цілей стратегічного моніторингу регіону слід відмітити:

- необхідність підвищення достовірності інформації у звітності;
- низька інформативність форм звітності;
- потреба у відповідності задачам моніторингу за рахунок відображення інформації не тільки щодо поточних, а й стратегічних показників діяльності;
- низькі прогностичні характеристики облікової інформації;
- викривлення облікової інформації шляхом максимального використання податкових правил.

Таким чином, актуальним напрямком подальших наукових досліджень є розробка ефективного інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного моніторингу суб'єктів господарювання в контексті подальшого прийняття управлінських рішень з підтримки сталого розвитку регіону.

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ, МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Тесля К.Б.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

науковий керівник – Власова О.Є., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Економіка України, як і будь-якої іншої країни, не досконала. На сучасному етапі її розвитку існує ряд проблем, які необхідно вирішити. Для цього, треба починати з базових понять та термінології, а далі розглядати окремі аспекти більш детально.

Неоднозначне трактування поняття «основні засоби» пов'язане з існуванням споріднених термінів, таких як: основні засоби, основні фонди, необоротні активи, основний капітал. Дослідження спільних і відмінних рис між даними поняттями не втрачає своєї актуальності в умовах інтеграційних процесів у веденні обліку вітчизняними суб'єктами господарювання.

Важливо розглянути практичні пропозиції по оцінці та амортизації, які можуть вплинути на формування їх ринкової вартості, а також надання пропозицій щодо ефективності використання основних засобів, задля успішного функціонування підприємства та досягнення його мети в умовах сучасної економіки, з урахуванням останніх змін у правовому середовищі.

Розглянемо сутність понять «Основні засоби» згідно з нормативно – правовими актами. Згідно, П(С)БО 7 «Основні засоби» - матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). Податковий кодекс України визначає, що «Основні засоби» - це матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 грн., невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 грн. і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік). МСБО 16 «Основні засоби» - це матеріальні об'єкти, які утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей та використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного звітного періоду.

Від правильного трактування поняття «основні засоби» залежить можливість віднесення об'єкта до складу основних засобів. Оскільки на законодавчому рівні не врегульовано дане питання – виникають різні погляди на дану категорію. Тому важливо привести у відповідність норми основних нормативних документів у сфері бухгалтерського обліку, з метою усунення помилок при веденні даної ділянки обліку.

З моменту переходу України на міжнародні стандарти обліку і звітності багато непорозумінь викликали питання сутності амортизації необоротних активів та методики нарахування амортизації у фінансовому та податковому обліку.

Дослідженням даної проблеми присвячені праці іноземних та вітчизняних науковців і практиків, зокрема Л. А. Бернстайна, Е. Хендріксена, І. Голошевича, Г. Кірейцева, В. Савчука, С. Євтушенка, І. Чалого та інших.

Сьогодні в податковому обліку амортизація нараховується на кожний об'єкт основних засобів помісячно, що також не суперечить П(С)БО, а підприємство має право самостійно обирати метод нарахування амортизації.

В податковому обліку з'явилися такі поняття як «первісна вартість», «залишкова вартість», «вартість, яка амортизується», що максимально наблизило методику податкового обліку до фінансового. Тепер у бухгалтера немає необхідності ведення подвійного обліку нарахування амортизації і дані податкового та фінансового обліку будуть тотожними, у фінансовій і податковій звітності також зникнуть розбіжності по сумах нарахованої

амортизації, що, в свою чергу, зменшить розбіжності між розміром прибутку або збитку підприємства за звітний період.

Проаналізуємо тлумачення поняття «амортизація» законодавством України. Пункт 4 ПБУ 7 – систематичний розподіл вартості необоротних активів, що амортизуються протягом періоду їх корисного використання (експлуатації). ПКУ – систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних активів, що амортизуються протягом терміну їх корисного використання (експлуатації). МСБО 16 - систематичний розподіл активу, що амортизується я, протягом строку його корисної експлуатації.

Це свідчить, що ПКУ не ліквідував одну із істотних відмінностей між бухгалтерським та податковим обліком – підхід до визначення об'єкта амортизації. Відповідно до п. 22 ПБО 7 об'єктом амортизації є вартість, що амортизується, а в ПКУ поняття вартості, яка амортизується, не використовується, проте з метою оподаткування амортизації підлягають – витрати на виготовлення, придбання та поліпшення необоротних активів. Це свідчить, що не всі бухгалтерські витрати є податковими. МСБО 16 наближений до ПБО 7.

Можна сказати, що нові правила стосовно основних засобів зближують бухгалтерський (фінансовий) та податковий облік. Однак повної гармонізації бухгалтерського і податкового обліку в частині основних засобів не відбулося. Але, це зближення дасть можливість зменшити протиріччя між податковим законодавством і Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, полегшити роботу бухгалтерської служби підприємств і відображати у звітності більш реальну інформацію про суми нарахованої амортизації за звітний період.

Усунення розбіжностей у нормативних документах термінології і розкриття економічного змісту показників, що виступають основними при формуванні підприємствами облікової політики мають стати пріоритетними при вдосконаленні бухгалтерського обліку. Завдяки розробці і впровадженню єдиних економічних термінів у законодавчих і нормативних актах можна говорити про побудову єдиної бази обліково-аналітичної методології в Україні.

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ У РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ

Троян В. І.,

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

науковий керівник – Лелюк Н. Є., доц., к.е.н,

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Система фінансових органів визначається політичною системою та формою держави. Управління фінансами в економічно розвинутих країнах, як правило, здійснюється кількома державними органами. Незважаючи на

відмітності в різних країнах, до органів, що здійснюють фінансовий контроль, належать: парламент, спеціальне відомство державного фінансового контролю, міністерство фінансів, галузеві відомства з підпорядкуванням президенту, уряду або міністерству фінансів.

Система фінансового контролю в західних країнах у цілому досить однотипна та складається з таких елементів: відомство головного ревізора-аудитора (рахункова палата) з підпорядкуванням безпосередньо парламенту або президенту країни. Головна мета існування цього відомства – здійснення загального контролю за використанням державних коштів; податкове відомство.

У розвинених країнах світу державному фінансовому контролю належить провідне місце серед систем фінансового контролю, що зумовлюється місцем держави в процесах ринкової трансформації. В кожній окремо взятій країні державний фінансовий контроль здійснюється з певними особливостями, що стосується підходів до його організації.

Класичним прикладом щодо організації державного фінансового контролю в президентській республіці є Сполучені Штати Америки. Незважаючи на те, що законослухняність у США піднесена до рівня культу, крім казначейства, державний контроль у галузі фінансів тут здійснюють також Головне контрольно-фінансове управління (ГКФУ) Конгресу, Адміністративне бюджетне управління при Президентові США, Управління з добору і розстановки кадрів, Президентська рада у справах боротьби з фінансовими зловживаннями в державних установах ("Рада честі та ефективності"), інспектори Федеральної резервної системи, служба внутрішніх доходів та ін. До функцій ГКФУ, зокрема, входить проведення перевірок дотримання процедури укладання і виконання державних контрактів, встановлення оцінки і складання оглядів про виконання федеральних програм, проведення спеціальних обстежень та перевірок обґрунтованості цін на продукцію тощо.

Дещо інший підхід до організації державного фінансового контролю застосовується у Франції. Рахункова палата Франції вважається однією з організаційно найскладніших структур державного фінансового контролю розвинених країн. Керівництво палати затверджує Рада міністрів. До керівного складу палати входять прем'єр-президент (призначається довічно), генеральний прокурор (виступає в державних інтересах та є посередником між палатою, урядом і судовими органами) та генеральний прем'єр-адвокат. Палата діє на колегіальних засадах. У професійному штаті відомства сім палатних президентів (за галузевими напрямками) та 200 магістратів (юридичні радники, фінансові інспектори, аудиторів).

У Румунії основними різновидами контролю є парламентський, урядовий та відомчий. Парламентський контроль здійснюється Рахунковою палатою, яка має дирекції в усіх регіонах. Урядовий фінансовий контроль здійснюється Міністерством фінансів, яке у своїй структурі має Генеральну дирекцію фіскального контролю та генеральні управління державних фінансів у кожному повіті, які також мають дирекції фіскального контролю. Відомчий фінансовий

контроль здійснюється управліннями контролю і внутрішнього аудиту в складі галузевих міністерств. Рахункова палата Румунії є незалежним органом, підпорядкованим і підзвітним тільки парламенту, її низові дирекції підпорядковані тільки центральному апарату палати. Місцеві управління державних фінансів підпорядковані безпосередньо Мінфіну, а в частині делегованих повноважень підзвітні повітовим радам народних депутатів. Органи відомчого контролю підпорядковані та підзвітні відповідним керівникам міністерств і відомств. Контроль, який здійснюють органи Міністерства фінансів та Рахункової палати, спрямований як на встановлення фактів порушень, так і на проведення аналізу.

У Великобританії органом державного управління фінансами виступає Казначейство. Воно здійснює управління розробкою, складанням і виконанням державного бюджету, визначенням податкової політики, фінансово-економічним прогнозуванням, міжнародними фінансовими відносинами, здійснює контроль і використання коштів державними підприємствами.

У Німеччині органом державного управління фінансами є Міністерство фінансів, яке розробляє основи фінансової, податкової, валютної та кредитної політики. Міністерство розробляє проект бюджету та середньотермінового фінансового плану, здійснює касове обслуговування бюджету, контроль за виконанням бюджету та розробку основних засад розподілу фінансових ресурсів між ланками бюджетної системи. В управлінні фінансами беруть участь Федеральне відомство з фінансів і Федеральне управління державним боргом, які підпорядковані Федеральному міністерству фінансів. Перше відомство займається податковою перевіркою підприємств, оподаткуванням іноземних капіталовкладень, проблемами усунення подвійного оподаткування; друге – операціями з випуску та погашення позик і фінансуванням бюджетного дефіциту.

Особливий інтерес викликає шведська система державного контролю, оскільки Швеція свого часу зазнала багатьох явищ, які притаманні перехідній економіці України. Управління державними установами у Швеції будується у відповідності до теорії «Принципал-Агент», яка базується на відмінностях цілей власника (принципала) та керівництва компанії (агента), що вимагають додання протиріч в інтересах досягнення необхідного економічного результату. Інструментами подібного узгодження повинні виступати стимули, здатні змусити агента діяти у відповідності з інтересами принципала. Перед системою контролю за використанням державних коштів поставлені два завдання: перше – забезпечити високу ефективність та друга – досягти високого рівня раціональності усіх процедур та дій, які здійснюються державними організаціями та посадовими особами. Як видно, подібна постановка розширює сферу контролю за межі власне фінансового.

У регламентаційних листах уряду формулюється, що уряд повинен зробити в даному бюджетному році, вказуються економічні умови та порядок звітності. Це визначає і напрямки наступного фінансового контролю, в основу

якого покладені положення про державні установи та положення про бухгалтерський облік.

Шведська система господарювання спрямована значно на усунення невизначеності функцій та безвідповідальності посадових осіб, що полегшує організацію контролю. У Швеції використовується внутрішній аудит державних установ (згідно спеціального урядового положення), а також зовнішній аудит, завданням якого є контроль якості інформації, що надходить від агентів та дотримання ними своїх обов'язків [2].

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновки, що формування системи фінансового контролю в Україні, відповідно до сучасного етапу розвитку ринкових відносин, повинно здійснюватися на основі розглянутих вище прикладів. Водночас ефективному виконанню цього завдання сприятиме вивчення не лише зарубіжного досвіду, але й величезного досвіду створення системи державного контролю на українських землях в минулі роки.

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РУХОМ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Швая Г.П.

*Інститут економіки та менеджменту СНУ імені Лесі Українки
м. Луцьк*

Науковий керівник – Шматковська Т. О., к.е.н., доцент

*Інститут економіки та менеджменту СНУ імені Лесі Українки
м. Луцьк*

Одним з важливих завдань сучасних підприємств є організація ведення обліку готової продукції з метою її найефективнішої реалізації.

Основними завданнями обліково-аналітичного забезпечення руху готової продукції на підприємстві є:

- систематичний контроль за випуском готової продукції, використанням запасів і зберіганням на складах; обсягом виконаних робіт й послуг;
- своєчасне та правильне документальне оформлення відвантаженої та відпущеної продукції (робіт, послуг);
- чітка організація розрахунків з покупцями, контрагентами за виконанням планів договорів щодо обсягу та асортименту реалізованої продукції, з метою проведення оцінювання менеджерів;
- своєчасний і точний розрахунок сум за реалізовану продукцію, фактичних витрат на її виробництво та облік нарахування та сплати належних до обсягу реалізації податків та зборів.

Відомі вітчизняні вчені-економісти досі продовжують дослідження означеної проблематики. Серед них: М. С. Пушкар, Ф. Ф. Бутинець, Н. М. Малюга, Н. В. Чебанова, М. І., Должанський, В. П. Завгородній, О. В. Лишиленко та інші. Це свідчить про актуальність обраної проблематики та необхідність пошуку та адаптації нових підходів щодо її вирішення. Ними

систематизовано підходи щодо пошуку дефініцій поняття «готова продукція» в сучасних умовах господарювання (табл. 1).

Таблиця 1

Дефініція поняття «готова продукція»*

№ п.п	Автор	Визначення
1.	Бутинець Ф. Ф.	Готова продукція – повністю завершена обробкою, укомплектована, яка пройшла необхідні випробування (перевірки). Це виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції.
2.	Вороніна В. А., Черниш В. В.	Готова продукція – виріб (напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на даному підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції.
3.	Сопко В. В.	Готова продукція – це виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на даному підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції.
4.	Ткаченко Н. М.	Готова продукція – це запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками й відповідають технічним умовам і стандартам
5.	Шваб Л. І.	Готова продукція – це запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками й відповідають технічним умовам і стандартам.

*Узагальнено автором.

Основними завданнями обліково-аналітичного забезпечення руху готової продукції на підприємстві є:

- систематичний контроль за випуском готової продукції, використанням запасів і зберіганням на складах; обсягом виконаних робіт й послуг;

- своєчасне та правильне документальне оформлення відвантаженої та відпущеної продукції (робіт, послуг);

- чітка організація розрахунків з покупцями, контрагентами за виконанням планів договорів щодо обсягу та асортименту реалізованої продукції, з метою проведення оцінювання менеджерів;

- своєчасний і точний розрахунок сум за реалізовану продукцію, фактичних витрат на її виробництво та облік нарахування та сплати належних до обсягу реалізації податків та зборів.

При організації обліку готової продукції важливе значення надається її класифікації (рис. 1).

Рисунок 1 – Підходи до класифікації готової продукції

Одним із компонентів, що становить основу побудови обліку готової продукції є її оцінювання. В бухгалтерському обліку готова продукція повинна оцінюватись у відповідності до П(С)БО 9 "Запаси" за первісною вартістю. Для визначення первісної вартості продукції (робіт, послуг) використовується П(С)БО 16 "Витрати".

Важливо, що методика аналізу джерел інформації з метою встановлення справедливої вартості підприємство може визначити самостійно. Методичними рекомендаціями запропоноване створення постійно діючих комісій для визначення справедливої вартості, які на основі самостійного збору інформації про ціни на ринку або отримання інформації з органів державного управління визначають справедливі ціни. На бухгалтера покладається обов'язок ведення бухгалтерської справи, яка повинна містити протоколи засідань комісії, акти визначення справедливої вартості, документи, що підтверджують ринкові ціни.

Водночас слід зазначити, що при застосуванні в обліку готової продукції облікових цін і планової (нормативної) собівартості виникає необхідність обчислення відхилень в оцінці товарного випуску за обліковими цінами від його фактичної виробничої собівартості. Це дозволяє незалежно від виду оцінки в поточному обліку визначити фактичну собівартість відвантаженої і

відпущеної у порядку продажу продукції (робіт, послуг), а також залишків готових виробів на складах до кінця місяця.

Розрахунок проводять за середньозваженим відсотком, що визначений як відношення фактичної собівартості залишку продукції на початок місяця та продукції, випущеної з виробництва в поточному місяці, до вартості цього ж обсягу продукції за обліковими цінами. Дані про залишки готової продукції на початок місяця беруть з аналогічної відомості за минулий місяць чи з реєстрів поточного обліку. Відхилення вартості продукції в оцінці за обліковими цінами та планової (нормативної) собівартості від фактичної виробничої собівартості знаходять шляхом їх зіставлення. Негативна сума відхилень фіксується методом червоного сторно, позитивна - звичайним записом.

Отже, сьогодні однією з складових ефективної організації обліку наявності та руху готової продукції є високий рівень використання облікової інформації для оцінки кількісних та якісних характеристик руху готової продукції з метою прийняття важливих управлінських рішень.

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОБУДОВИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Шевцова А.С.

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Науковий керівник – Світлична В.Ю., к.е.н., доцент

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Стрімке впровадження інформаційних, комп'ютерних технологій у всі сфери життєдіяльності суспільства та розвиток економіки актуалізує питання визначення обґрунтованих та ефективних шляхів забезпечення інформаційної безпеки.

У наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів представлено численні дослідження інформаційної безпеки. Однак питання побудови ефективної політики забезпечення інформаційної безпеки залишаються все ще маловивченими. Метою роботи є дослідження основних аспектів забезпечення інформаційної безпеки підприємств.

Всеосяжні процеси інформатизації суспільства держав світу та широке запровадження інформаційних технологій (як характерні риси нинішнього століття), їх вплив на всі сфери розвитку цих держав, висуває на перший план питання забезпечення інформаційної безпеки. Від виваженої політики інформаційної безпеки, від ступеня захищеності і достовірності інформації у сучасному світі залежить стабільність соціально-економічної ситуації держави, збереження правопорядку, забезпечення прав її громадян.

Аналіз перелічених підходів до трактування терміну «інформаційна безпека» дозволяє сформулювати її сутність: інформаційна безпека – це: по-

перше, стан захищеності інформаційного простору; по-друге, стан захищеності національних інтересів України в інформаційному середовищі; по-третє, захищеність встановлених законом правил, за якими відбуваються інформаційні процеси в державі; по-четверте, суспільні відносини, пов'язані із захистом життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави від реальних та потенційних загроз в інформаційному просторі; по-п'яте, невід'ємна частина політичної, економічної, оборонної та інших складових національної безпеки.

Зміст, порядок реалізації забезпечення інформаційної безпеки, інструменти та завдання цього процесу полягають у наступному:

- інформаційна безпека забезпечується проведенням єдиної державної політики національної безпеки в інформаційній сфері;

- інструментом реалізації державної політики інформаційної безпеки виступає система забезпечення інформаційної безпеки;

- завданнями системи забезпечення інформаційної безпеки є: моніторинг, прогнозування реалізації дестабілізуючих факторів і інформаційних загроз життєво важливим інтересам особистості, суспільства та держави; здійснення комплексу оперативних і довготривалих заходів з їхнього попередження і усунення; створення і підтримання в готовності сил та засобів забезпечення інформаційної безпеки; вдосконалення державної політики розвитку інформаційної сфери (створення сприятливих умов розвитку національної інформаційної інфраструктури, впровадження новітніх технологій у цій сфері); забезпечення інформаційно-аналітичного потенціалу країни.

Отже, інформаційна безпека має одне з першочергових значень для соціально-економічного розвитку держави. Україна має продовжити активні кроки на шляху розбудови власної системи інформаційної безпеки. Важливими заходами в цьому процесі мають стати організація і проведення інформаційних операцій, а також розвиток системи сертифікації інформаційних продуктів.

ДО ПРОБЛЕМАТИКИ ПОШУКУ ДЕФІНІЦІЇ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ ДОХОДІВ ВІД ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сосна Г. М

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
науковий керівник – Шматковська Т. О., к.е.н., доц.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Відповідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходжень активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання власного капіталу за рахунок внесків учасників (власників)).

Визначення категорії «дохід» в М(С)БО 18 «Дохід» викладено наступним чином: «Дохід – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний

капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу». Основною перевагою визначення поняття «дохід» в національних положеннях в порівняно з поняттям «дохід» в міжнародному обліку, є відображення доходу як збільшення капіталу підприємства, але відмежування цього поняття від внесків власників майна підприємства.

Інший підхід до визначення сутності доходу використовується Радою з розробки стандартів фінансового обліку (FASB): «Дохід – це надходження активів господарської одиниці чи погашення його кредиторської заборгованості в результаті постачання або виробництва товарів, надання послуг чи інших операцій, що складають його основну діяльність».

В таблиці 1 наведено різні трактування поняття дохід в розрізі диференційованих наукових джерел.

Таблиця 1

Підходи до трактування поняття «дохід» за різними джерелами

Автор (автори)	Трактування
Бутинець Ф. Ф.	Дохід – це потік грошових коштів та інших надходжень за певний період, отриманий від продажу продукції, товарів, робіт, послуг.
Блонська В. І.	Дохід – надходження, одержані внаслідок його господарської діяльності за певний період часу у вигляді конкретних економічних вигод, отриманих внаслідок використання у господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів в умовах прийняттого рівня підприємницького ризику.
Загорський В. С. Вовчак О. Д.	Дохід – загальна сума надходжень, отриманих від усіх видів діяльності у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах.
Пересада А. А.	Дохід господарства є результатом діяльності основного капіталу без оборотних засобів.
Сопко В. В.	Дохід – валовий приплив економічної вигоди протягом звітного періоду, який виникає у процесі звичайної діяльності підприємства. Коли ці припливи сприяють збільшенню власного капіталу, окрім збільшення, яке пов'язане з внесками акціонерів, то його називають прибутком, коли зменшенню – то збитком.
Подольчук О. А.	Дохід – надходження економічних вигод, що нараховані і підлягають отриманню або отримані в результаті виробничо-фінансової та комерційної діяльності підприємства.
Волков О. І.	Дохід – приріст суми грошей над їх витратами на спожиті в процесі виробництва засоби, який отримує підприємство від реалізації новоствореної вартості.
Гордієнко Н. І.	Дохід – збільшення економічних вигід внаслідок надходження активів або погашення зобов'язань, що приводить до зростання капіталу організації, за винятком внесків учасників (власників майна), та отримане внаслідок використання у господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів та конкурентних переваг в умовах прийняттого рівня підприємницького ризику.

Узагальнено авторами на основі джерел [1, 2, 3].

Важливо, що дохід від основної діяльності є результатом основної виробничої діяльності для підприємства. Він характеризується багатьма їх видами і як об'єкт управління потребує певної класифікації (табл. 2).

Підходи до класифікації доходів підприємства за різними
класифікаційними ознаками

Класифікаційна ознака	Класифікація доходів
За галузями діяльності	<ul style="list-style-type: none"> - дохід від виробничої діяльності; - дохід від торговельної діяльності; - дохід від надання послуг і т.д.
За видом діяльності підприємства	<ul style="list-style-type: none"> - доходи основної діяльності підприємства; - доходи з інших видів операційної діяльності.
За характером оподатковування	<ul style="list-style-type: none"> - доходи, що підлягають оподатковуванню; - доходи, що не підлягають оподатковуванню.
Склад елементів формування доходів підприємства	<ul style="list-style-type: none"> - валовий дохід з операційної діяльності; - чистий дохід з операційної діяльності.
Економічний зміст формування доходів	<ul style="list-style-type: none"> - доходи з реалізації; - позареалізаційні доходи.
Умови визначення доходів у фінансовій звітності	<ul style="list-style-type: none"> - доходи звітного періоду; - доходи майбутнього періоду.
Рівень управління формування доходів	<ul style="list-style-type: none"> - дохід, що формується за результатами окремої операції; - дохід, що формується окремим центром; - відповідальності підприємства; - дохід, що формується по підприємству в цілому.

Узагальнено авторами на на основі джерел: [2, 3].

Таким чином, доходи є однією з найважливіших економічних категорій діяльності підприємства, що відіграє ключову роль в формуванні його прибутковості підприємства та дозволяє забезпечити підвищення ефективності господарювання. Чітке визначення доходів і розуміння їх класифікації підвищують ефективність облікового процесу, підсилюють його аналітичність й можливість виявлення резервів зростання результативності виробничої і комерційної діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Коваленко А. Н. Бухгалтерський облік в Україні. Теорія и практика / А.Н. Коваленко.- К. : Баланс-Клуб. - 2011. – 528 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» (зі змінами і доповненнями). Затверджено Наказом міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/REG4153.html
3. Міжнародний (стандарт) бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18) «Дохід» від 01.01.2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_025

ЕВОЛЮЦІЯ ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Байдікова К.І.

Харківський державний університет харчування та торгівлі, м. Харків
науковий керівник – Мілаш І.В., к.е.н., доцент

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Концепція управління цінністю в сучасному світі є символом застосування останніх досягнень в галузі управлінських технологій, які дозволяють ефективно планувати, контролювати і спрямовувати дії підприємства на шляху досягнення економічно виправданих цілей. В загальному розумінні, ціннісно-орієнтоване управління – це управлінський підхід, в центрі якого створення нової цінності для широкого кола зацікавлених сторін, включаючи власників, менеджмент, працівників, споживачів та інших осіб. Відповідно, інструментами управління в межах концепції є набір переважно фінансових показників коротко- та довгострокового характеру, зміни у визначенні складу яких в контексті розвитку уявлень про підприємство, власне, і зумовили розвиток самої концепції.

Ціннісно-орієнтоване управління (Value Based Management, VBM) має підґрунтям праці відомого англійського економіста А.Маршала з його «економічним поглядом» на бізнес (кінець XIX – початок XX ст.), але теоретично оформилось в самостійний напрям і почало активно використовуватися лише наприкінці XX ст. Зародження VBM починалося в 80-90х рр. XX ст. з епізодичного використання показника залишкового доходу, визначення якого передбачало відрахування плати за весь залучений підприємством капітал. В цей же час Т. Коуплендом, Т. Коллером і Дж. Муріном в межах концепції VBM розширено число традиційних показників фінансового аналізу за рахунок введення показників грошового потоку, спрямованих на визначення наслідків управлінських рішень в майбутньому. Великий внесок у популяризацію ціннісного підходу до управління внесли також Б. Стюарт і Дж. Олсон, результатами досліджень яких на початку XXI ст. стала концепція економічної доданої вартості (Economic Value Added, EVA) і залишкового прибутку (Edwards-Bell-Ohlson, EBO). В перебігу ж впровадження сучасних інформаційних технологій, появи нових ідей інструменти VBM стають усе більш об'єктивними і складними. Отже на даний час, хоча ціннісно-орієнтоване управління і визнане як теоретично оформлена концепція, розвиток її інструментів зумовлює поступове удосконалення самої концепції.

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ МОНІТОРИНГУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ

Карауш А.І.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Науковий керівник – Гірінова Л.В., доцент

Харківський державний університет харчування та торгівлі

В умовах переходу до ринкової економіки, розвитку ринкових механізмів, недосконалої законодавчої бази дуже важливим завданням стає забезпечення економічної безпеки. Ефективне ведення бізнесу неможливе без використання сучасних інформаційних технологій, які використовуються для підтримки практично всіх бізнес-процесів сучасної компанії. Інформаційна безпека повинна створюватися та існувати в рамках досягнення бізнес-цілей компанії, використовуючи сучасні інформаційні технології, нові математичні моделі у сфері економіки, а також досконалі обчислювальні методи.

У науковій літературі термін моніторинг являє собою метод наукового дослідження, який трактується по-різному. Так, одні науковці визначають моніторинг як сукупність прийомів з відстеження, аналізу, оцінки та прогнозування соціально-економічних процесів, інші визначають моніторинг як систему збору даних про складні явища, процеси, які описуються за допомогою певних основних показників з метою оперативної діагностики стану об'єкта дослідження та оцінки його в динаміці.

Інформаційно-аналітичні системи моніторингу економічної безпеки бізнесу, дозволяють проводити аналіз загроз економічній безпеці, а також давати інтегральну оцінку з метою обґрунтування комплексу заходів з нейтралізації даних загроз. В той же час, інформаційна система моніторингу економічної безпеки повинна відповідати міжнародним стандартам і забезпечувати виконання основних і спеціальних вимог.

До основних вимог можна віднести: системність, відкритість і узгодженість. Системність полягає в розумній декомпозиції системи, що надає можливість незалежної розробки та впровадження окремих складових системи, що забезпечує єдність системи при її взаємодії з швидко мінливим зовнішнім середовищем. Вимога відкритості полягає в здатності системи до розширення складу спостережуваних індикаторів економічної безпеки, збільшення кількості джерел інформації і користувачів, можливостей обробки і візуалізації результатів без порушення її внутрішнього функціонування і характеристик експлуатації. Необхідно розумне застосування типових, уніфікованих або стандартизованих проектних рішень і технологій, екзогенних і ендогенних інтерфейсів і протоколів. Всі етапи розробки та модернізації системи повинні бути узгоджені між собою.

До спеціальних вимог можна віднести: повноту та ієрархічність інформації, комплексну безпеку і семантичну єдність.

Вимоги до стандартизації, які пред'являються до системи: забезпечення відповідності форматів під час обміну даними, відповідність методичних та регламентних документів типовим документам державного рівня, забезпечення можливості централізованого оновлення завдань системи при зміні законодавства та методичної бази.

Основними компонентами системи моніторингу економічної безпеки можуть бути:

- база даних про індикатори економічної безпеки, призначена для накопичення і зберігання даних з різних джерел, необхідна для вирішення завдань моніторингу економічної безпеки підприємства;

- підсистема завантаження, збору та обробки первинної інформації в базу даних, яка забезпечує можливість автоматизованого і ручного введення даних з різних джерел і можливість адаптації початкових даних до системи безпеки;

- підсистема аналізу та прогнозування динаміки індикаторів економічної безпеки, яка призначена для аналізу поточної ситуації та побудови сценарних прогнозів економічного розвитку підприємства;

- засоби візуалізації даних і результатів розрахунків в табличному та графічному вигляді;

- програмні модулі адміністрування, що забезпечують виконання операцій ведення бази даних, управління обліковими записами користувачів і розмежування прав доступу до ресурсів системи.

База даних про індикатори економічної безпеки бізнесу у вигляді єдиного переліку показників зазвичай об'єднує інформацію, необхідну для вирішення прикладних завдань моніторингу, аналізу та прогнозування економічної безпеки і характеризує процеси економічного розвитку підприємства за основними її проекціями.

Підсистема завантаження, збору і обробки первинних даних призначена для забезпечення інформаційного наповнення бази даних і введення даних з різних джерел.

При імпорті даних зазвичай передбачені засоби, що забезпечують верифікацію і контроль інформації, яка надходить за рахунок порівняння з умовно-еталонними даними.

Підсистема аналізу та прогнозування динаміки індикаторів економічної безпеки забезпечує контроль і аналітичну оцінку оперативної, ретроспективної і прогнозної інформації про стан індикаторів економічної безпеки підприємства, а також забезпечувати можливість вирішення таких основних завдань:

- оцінку та зіставлення динаміки значень показників економічної безпеки;
- проведення статистичного аналізу часових рядів і побудову модельних залежностей на основі проведеного аналізу з використанням різних математичних методів;

- вибір одного або декількох методів прогнозування економічної безпеки, виходячи з особливостей динаміки часового ряду індикатора;

- формування комплексної оцінки економічної безпеки на основі складання інтегральних індексів економічної безпеки у різних проєкція.

Використання інформаційної системи моніторингу економічної безпеки дозволить підвищити ефективність управління економічною безпекою і зменшити трудовитрати на операції зі збору, обробки, пошуку і поданням даних.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

Долінко Т. В.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Науковий керівник – Шматковська Т. О., к.е.н., доцент

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Стратегічне значення для підприємств будь-якої галузі та форми власності має ефективна організація обліку та аналізу розрахунків з покупцями. Результати цього процесу безпосередньо впливають на фінансову стійкість, базу оподаткування підприємства, виконання плану доходів та витрат і, як наслідок, на досягнення пріоритетних цілей його розвитку в умовах ринку та забезпечення конкурентоспроможності і прибутковості господарської діяльності.

В нинішніх умовах господарювання облік розрахунків з покупцями і замовниками містить комплекс невирішених питань і є одним із найбільш складних і суперечливих етапів обліково-аналітичного процесу. Найсуттєвішими з цих питань є:

- організація повного та достовірного обліку розрахунків з покупцями і замовниками підприємства та своєчасне відображення облікових даних у фінансовій звітності;
- аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства в попередніх періодах;
- оптимізація структури дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги;
- визначення можливості застосування кредитної політики щодо окремих покупців та формування її принципів і умов;
- прискорення процесу погашення дебіторської заборгованості за допомогою сучасних форм її рефінансування;
- здійснення ефективного контролю за формуванням і своєчасним погашенням дебіторської заборгованості підприємства та розрахунок розміру резерву сумнівних боргів.

Дослідження проблем розрахунків у сучасних ринкових умовах виявило, що для поліпшення стану розрахунків з покупцями і замовниками важливим є не лише використання заходів покращення обліку взаєморозрахунків, а й удосконалення обліку дебіторської заборгованості підприємств.

Перш за все, варто наголосити, що облікова політика підприємств у сфері дебіторської заборгованості представлена лише в загальних рисах, тому достатньо доречним буде доповнення «Наказу про облікову політику» такими елементами обліку, як: величина сумнівних боргів, класифікація дебіторської заборгованості за кожним покупцем або замовником, списання дебіторської заборгованості з балансу та ін. Це надасть змогу повніше висвітлювати питання організації бухгалтерського обліку та підвищити контроль за розрахунками з покупцями та замовниками.

Не викликає сумнівів, що автоматизація обліку дозволяє значно полегшити роботу бухгалтерії в цілому та кожного бухгалтера окремо, особливо при впровадженні телекомунікаційного обміну інформацією між автоматизованими робочими місцями облікових працівників з використанням комп'ютерних мереж. Тому, ведення повністю автоматизованого обліку з використанням програмного продукту «1 С:Бухгалтерія» значно прискорить ведення обліку дебіторської заборгованості та розрахунків з покупцями і замовниками.

Підкреслимо, що важливим елементом аналізу буде порівняння дебіторської і кредиторської заборгованості підприємств, оскільки значне переважання дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості суб'єктів господарювання і робить необхідним залучення додаткових (як правило, вартісних) засобів; в свою чергу, перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською може призвести до неплатоспроможності підприємства. Тому вчасний контроль за співвідношенням заборгованостей підприємства надасть змогу запобігти його фінансовій кризі.

Проведений аналіз сучасних умов господарювання дає змогу стверджувати, що для покращення обліку розрахунків необхідно контролювати політику диверсифікації щодо покупців і замовників, тобто орієнтуватися на збільшення їх кількості для зменшення ризику несплати одним або кількома великими покупцями.

На підприємстві важливо організувати роботу з договорами на належному рівні та розробляти різноманітні моделі договорів із гнучкими умовами оплати, зокрема надання покупцям знижок при достроковій оплаті, оскільки зниження ціни приводить до розширення обсягів реалізації та інтенсифікує приплив коштів.

На забезпечення своєчасної оплати дебіторської заборгованості значною мірою впливає налагоджена система контролю на підприємстві. Важливою складовою діяльності має стати формування претензій щодо своєчасності оплати продукції. Важливо також постійно контролювати стан розрахунків по простроченій заборгованості. Маючи оперативні дані по такій заборгованості, необхідно починати претензійну роботу, тобто висилати повідомлення-претензії з усіма розрахунками пені по простроченим сумах.

Отже, дослідивши існуючий стан обліку розрахунків з покупцями і замовниками підприємств, можна стверджувати, що у сучасних умовах господарювання є чимало проблем, пов'язаних з обліком, аналізом і

контролем таких розрахунків, зокрема: недосконале законодавче забезпечення порядку розрахунків, криза неплатежів та зростання дебіторсько-кредиторської заборгованості при розрахунках між суб'єктами підприємницької діяльності.

Виявлено, що для ефективного обліку дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги потрібно максимально використовувати потенціал суб'єктів господарювання й існуючі економічні умови, в яких здійснюється фінансово-господарська діяльність підприємства.

МОНІТОРИНГ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОЇ БЕЗПЕКИ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Казновецька Ю.В.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Науковий керівник – Шаповал Г.М., к. е. н.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Для забезпечення ефективного та сталого розвитку системи корпоративної безпеки необхідна реалізація комплексу заходів щодо створення адекватного умовам ринкової економіки механізму управління, найважливішою складовою якого є моніторинг. Система корпоративної безпеки вимагає постійного самотестування та оновлення. В іншому випадку вона не здатна адекватно реагувати на обстановку, яка постійно змінюється. З цією метою проводиться моніторинг найважливіших параметрів функціонування системи безпеки, реалізується алгоритм раннього попередження негативних, руйнівних процесів на різних рівнях управління компанією з точки зору критеріїв корпоративної безпеки, визначаються потенційні і реально існуючі загрози корпоративній безпеці, вживаються необхідні заходи з протидії цим загрозам.

Останнім часом багато уваги українських та зарубіжних вчених приділяється питанням корпоративної безпеки підприємств, робота яких в значній мірі залежить від зміни зовнішнього середовища. Зокрема, велику увагу приділено системі управління фінансово-економічною безпекою підприємств, проблемам моніторингу діяльності підприємств, але питання моніторингу корпоративних будівельних компаній в системі корпоративної безпеки на основі галузевої специфіки практично не досліджуються.

У результаті аналізу різних понять моніторингу в рамках конкретних сфер його застосування можна прийти до висновку, що під моніторингом системи корпоративної безпеки слід розуміти метод вивчення результатів функціонування корпорації, заснований на періодичному спостереженні за сукупністю характеристик компанії, кількісній та якісній оцінці обраних параметрів і обчисленні змін у часі кожного з них, в результаті чого стає можливим прогнозування зміни термінів якісних переходів системи з одного

стану в інший.

Організація моніторингу повинна ґрунтуватися, насамперед, на принципах репрезентативності та економічності. Це означає, що зібрана інформація повинна бути: адекватною відстежуваному об'єкту моніторингу; - представницькою, що дозволяє використовувати її для оцінки явищ і процесів при мінімальному обсязі проведених спостережень. Одним з найважливіших принципів моніторингу є принцип цілеспрямованості, сутність якого полягає в тому, що вся система відстеження стану корпоративної безпеки повинна бути націлена на вирішення конкретних управлінських завдань, що виникають при відхиленні господарської системи від цільової функції. Реалізація даного принципу дозволяє уникнути інформаційної надмірності, а також створює передумови для формування ефективної системи інформаційно-аналітичної підтримки прийняття управлінських рішень щодо забезпечення корпоративної безпеки.

В обсяг проведення моніторингу корпоративних будівельних підприємств входять наступні заходи:

- Контроль виконання календарного плану-графіку будівництва в частині проектних, будівельно-монтажних і пуско-налагоджувальних робіт, постачання обладнання та матеріалів;

- Перевірка наявності та повноти проектно-кошторисної документації;

- Перевірка наявності та оновлення дозвільної документації та ліцензій, необхідних для здійснення діяльності у генерального підрядника, підрядників, генерального проектувальника;

- Контроль над будівництвом і модернізацією інженерних комунікацій, під'їзних шляхів, інженерних систем і інфраструктурних об'єктів;

- Перевірка виникаючих додаткових обсягів будівельних робіт та підтвердження їх необхідності і вартості;

- Виявлення технічних факторів (порушень), які можуть призвести до негативного або позитивного відхилення проекту від запланованих показників і зміні термінів погашення позикових коштів;

- Перевірка цільового використання позикових коштів на проектні, будівельно-монтажні та пуско-налагоджувальні роботи, постачання обладнання та матеріалів;

- Перевірка відповідності кошторисних (планових) і фактичних витрат по проекту. У разі невідповідності показників проводиться аналіз причин;

- Перевірка відповідності обсягів та вартості виконаних підрядниками та оплачених робіт, послуг договірним (контрактним) умовам.

Плановий фінансово-технічний моніторинг будівництва виконується за наступними етапами:

Складання початкового звіту, який включає наступні пункти: аналіз реалістичності бюджету будівництва; аналіз реалістичності графіка будівництва; аналіз дозвільної документації, наявність всіх необхідних для початку будівництва дозволів та погоджень; аналіз проектно-кошторисної документації; аналіз організаційної структури будівництва; підтвердження вкладених

забудовником у реалізацію проекту засобів; надання висновків та рекомендацій щодо даних пунктів.

Регулярне відвідування будівельного майданчика та видача звітів за наступними пунктами: фіксація просування робіт з будівництва об'єкта; аналіз і висновки про відповідність планових і фактичних витрат на будівництво об'єкта, за період, що інспектується; аналіз і висновки про відповідність планового і фактичного просування робіт; перевірка ведення та оформлення виконавчої документації; аналіз актів виконаних робіт та інших платіжних, за звітний період, документів на предмет відповідності кошторисної та договірної документації; перевірка якості виконаних будівельних робіт, на виконання вимог затвердженого проекту та діючих будівельних норм України; періодичне коригування бюджету будівництва та графіка виконання робіт; складання звіту, з видачею повної і аргументованою інформації за даними пунктами.

Складання остаточного звіту, який містить інформацію про завершення будівництва на основі підтвердження завершення виконання робіт, висновків робочої і державної комісії, документів які підтверджують введення об'єкта в експлуатацію.

Таким чином, система моніторингу операційної діяльності будівельних підприємств націлена в першу чергу на раннє виявлення різних збоїв і недоглядів в операційній діяльності, потенційно небезпечних з точки зору ймовірності погіршення фінансово-економічного стану. Система моніторингу здатна розпізнати чи насувається криза, оперативно відреагувати на неї, зменшити ступінь ризику і уникнути катастрофічних наслідків.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Крищенко В.Р.

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

науковий керівник: Кизилів Г. І., к.е.н., доцент

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Особливе значення в організації обліку на підприємстві має облік зобов'язань господарюючого суб'єкта. Раціональна організація контролю за станом змін динаміки зобов'язань має забезпечувати об'єктивність оцінки фінансового стану підприємства та його ліквідність.

Актуальність дослідження в області організації обліку поточних зобов'язань визначається недостатністю оцінки наукових розробок з питань недосконалості методики відображення заборгованості у регістрах бухгалтерського обліку і фінансовій звітності.

Питаннями організації обліку поточних зобов'язань займались багато вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як: Ф.Ф. Бутинець, Л.П. Кулаковська,

Ю.В. Піча, М.О. Виноградова, Л.І. Жидєєва, М.Б. Кулинич, Н.М. Грабова, В.М. Добровський, С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, Є.С. Хендриксен, М.Ф. Ван Бред. Але, як показав аналіз наукових праць, проблема обліку поточних зобов'язань потребує подальшого дослідження.

Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Організація обліку поточних зобов'язань є важливим елементом ефективного функціонування підприємства. Вибір правильної форми обліку поточних зобов'язань підприємства забезпечить користувачів фінансової звітності достовірною та обґрунтованою інформацією про фінансовий стан підприємства та його платоспроможність.

Мета організації обліку поточних зобов'язань – це своєчасне нарахування обов'язкових заборгованостей та їх відшкодування, відображення у обліку операцій пов'язаних з виникненням та погашенням зобов'язань.

Завданнями організації обліку поточних зобов'язань є організація чіткого документування розрахунків, правильне нарахування податків і зборів, своєчасність сплати податків і зборів, правильне документальне оформлення і відображення на рахунках аналітичного і синтетичного обліку, правдиве відображення інформації у звітності та примітках до неї.

Досить вагому частину зобов'язань займає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги і є найпоширенішим видом зобов'язань. Частка зобов'язань перед постачальниками та підрядниками постійно зростає і пояснюється тим, що даний вид заборгованості є порівняно дешевою відстрочкою порівняно з банківським кредитуванням. Однак, потрібно дуже обережно поводитися з кредиторською заборгованістю, адже значні її розміри можуть призвести до негативних наслідків.

Облік розрахунків із постачальниками і підрядниками ведеться на рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками і підрядниками". Договір про виникнення юридичного зобов'язання на рахунку та в балансі не відображається. Це зобов'язання з'явиться в обліку лише тоді, коли суб'єкти господарювання перейдуть до виконання взятих на себе обов'язків і відповідно до П(С)БО 11 "Зобов'язання" його оцінка буде достовірно визначена та існуватиме ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Така неузгодженість правового та облікового законодавства призведе до спотворення інформації про фінансовий стан підприємства.

Відображення юридичного зобов'язання на позабалансовому рахунку та у примітках фінансової звітності, а також в момент набуття юридичними зобов'язаннями усіх критеріїв відповідності бухгалтерському обліку, та виключення з позабалансового рахунку і включення до балансових рахунків та у баланс підприємства, може стати шляхом вирішення цієї проблеми.

Такий порядок відображення поточних зобов'язань забезпечить достовірну інформацію у фінансовій звітності про борги підприємства та його платоспроможність.

Подальші дослідження проблем організації обліку поточних зобов'язань на підприємствах є актуальними та потребують пошуку нових, більш дієвих шляхів їх подолання.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ Й РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Кузьменко І.А.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Науковий керівник – Колеснік Т.С., к.е.н., ст. викл.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Однією з головних складових економічної безпеки є фінансова безпека, оскільки фінанси є вимірником ефективності функціонування підприємства. Фінансова безпека підприємства є динамічною ознакою, що змінюється під впливом чинників і загроз внутрішнього та зовнішнього середовища. Формування надійної системи фінансової безпеки підприємства забезпечує його стабільне функціонування і створює умови для зростання його економічного потенціалу. У той же час фінансову безпеку підприємства потрібно розглядати як самостійний об'єкт дослідження через призму результатів діяльності підприємства.

Головною метою забезпечення фінансової безпеки є гарантування стабільного та максимально ефективного функціонування підприємства в поточному періоді і високий потенціал розвитку в майбутньому. Тому, під фінансовою безпекою розуміють: ступінь захищеності фінансових інтересів підприємства на усіх рівнях фінансових відносин; здатність фінансової системи забезпечити ефективне функціонування економічної системи і стійке економічне зростання; здатність суб'єкта господарювання протистояти загрозам внаслідок формування відповідного фінансового забезпечення; рівень забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення його потреб і виконання існуючих зобов'язань; стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів, виражене у найкращих значеннях фінансових показників.

У результаті неефективного управління економікою та незбалансованості основних макроекономічних показників особливо відчутними для суб'єктів господарювання стали нестача фінансових ресурсів, постійний пошук джерел фінансування, форм і методів раціонального використання обмежених за обсягом ресурсів, які є невід'ємною частиною функціонування підприємства та забезпечують процес виробничої, господарської діяльності, виступають одночасно причиною та наслідком його функціонування.

Свідченням цього є те, що фінансова безпека посідає особливе місце в системі економічної безпеки, об'єднуючи характеристики як економічної безпеки, так і фінансів підприємства, впливаючи абсолютно на всі сфери діяльності підприємства.

Слід зауважити, що фінанси підприємств є невід'ємною частиною функціонування підприємств. До них належать такі групи грошових відносин: пов'язані з формуванням статутного капіталу суб'єктів господарювання; з формуванням та розподілом грошових доходів: виручки, валового та чистого доходів, прибутку, грошових фондів підприємства; ті, що виникають у підприємств із державою з приводу податкових та інших платежів у бюджет і цільові фонди, бюджетного фінансування, одержання субсидій; які виникають між суб'єктами господарювання у зв'язку з інвестуванням у цінні папери та одержанням із них доходів, здійсненням пайових внесків та участю в розподілі прибутку від спільної діяльності, одержанням і сплатою штрафних санкцій; які формуються у підприємств із банками, страховими компаніями щодо одержання і погашення кредитів, сплати відсотків за кредит та інші види послуг, одержання відсотків за розміщення і зберігання коштів, а також у зв'язку зі страховими платіжками та відшкодуванням за різними видами страхування; ті, що формуються у підприємств за рахунок внутрішньо-господарського розподілу доходів.

Найбільшу загрозу для підприємства несуть фінансові небезпеки, які можуть мати як об'єктивний, так і суб'єктивний характер.

Об'єктивні фактори фінансової небезпеки можуть бути обумовлені змінами механізмів економічних і фінансових відносин, природними явищами і т. п. Зовнішні суб'єктивні чинники фінансової небезпеки можуть бути пов'язані зі спекуляціями цінними паперами, агресивним придбанням акцій підприємства конкурентами, ціною конкуренцією суперників, шахрайством з боку окремих підставних фірм і фізичних осіб і т. п. Внутрішні суб'єктивні чинники виникають внаслідок недостатньої діяльності менеджерів фінансово-економічних служб, маркетингу та адміністративного менеджменту підприємства.

Управління фінансовою безпекою підприємства передбачає наступні дії: захист фінансових інтересів суб'єкта господарювання; управління його фінансовою діяльністю; попередження виникнення та розвитку загроз фінансової безпеки, зниження ступеня їх негативного впливу; управління фінансовими ризиками; облік альтернативних шляхів забезпечення безпеки підприємства шляхом застосування фінансових інструментів і методів фінансового аналізу; оцінка фінансового стану підприємства з використанням граничних значень показників; аналіз негативних фінансових наслідків для підприємства з точки зору зміни його платоспроможності, рентабельності і прибутковості; аналіз ринку цінних паперів з точки зору стану привабливості цінних паперів підприємства, залучення їм фінансових коштів на інвестиції і розвиток; захист від агресивного набуття акцій конкурентами і можливого

встановлення контролю над ним; аналіз інвестиційних проектів; аналіз ділових пропозицій підприємству з точки зору ділової етики та ін.

Враховуючи вище зазначене, можна виділити такі умови забезпечення фінансової безпеки підприємства:

- високий ступінь гармонізації, узгодження фінансових інтересів підприємства з інтересами навколишнього середовища;
- наявність на підприємстві стійкої до загроз фінансової системи, яка спроможна забезпечувати реалізацію фінансових інтересів, місії та завдань;
- збалансованість і комплексність фінансових інструментів, що використовуються на підприємстві;
- постійний розвиток фінансової системи підприємства.

Отже, рівень фінансової безпеки характеризує здатність підприємства протистояти її загрозам або усувати збитки від негативних впливів на різноманітні аспекти безпеки.

РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ КЛЮЧОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ФІРМИ

Ліпісвіцька І.А.

Харківський державний університет харчування та торгівлі, м. Харків
науковий керівник – Мілаш І.В., к.е.н., доцент,
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Концепція ключової компетенції фірми виникла в контексті положень ресурсної теорії і класичних ідей про побудову бізнес-стратегії на основі конкурентних переваг, основою яких є ресурси, можливості та потенціал фірми. Однак, багатоваріантність поглядів на природу і сутність компетенцій обумовлюють потребу узагальнення існуючих підходів до визначення компетенцій підприємства.

Особливістю ключової компетенції є її орієнтація на такий внутрішній ресурс фірми, як сформовані знання, досвід і навички, що в результаті тривалого, неперервного накопичення утворюють комплекс корпоративних знань. Ключова компетенція – це важливий елемент бізнес-моделі підприємства, комплекс системно накопичених корпоративних знань і досвіду, які у поєднанні з іншими факторами інформаційно-інтелектуального характеру, є умовою забезпечення особливої конкурентної переваги серед інших підприємств у галузі.

Процес набуття ключової компетенції компанією пов'язаний із формуванням інтелектуального капіталу:

- людського, що втілений у працівниках фірми як сукупність знань, кваліфікації та новаторства, а також як система цінностей, корпоративна культура та філософія фірми;
- структурного, що характеризує техніко-технологічну, інформаційну та інтелектуальну складові;

- споживчий капітал, що проявляється у взаємовідносинах компанії зі споживачами та постачальниками.

Кожен з елементів інтелектуального капіталу породжений людським знанням, досвідом і вмінням, тому умовою виникнення ключових компетенцій є їх взаємодія, що забезпечує отримання синергічних ефектів і формування унікального корпоративного знання.

Таким чином, ключова компетенція – це здатність, уміння та знання компанії управляти ними. У цьому сенсі погоджуємось із твердженням Г. Хамела і К. Прахалада, що ключова компетенція не є бухгалтерським активом, тому вона не зношується, а навпаки збільшує свою цінність і досконалість із часом. Натомість, вона може просто втратити своє значення для компанії за певних умов. За сучасних умов конкуренції за майбутні можливості на ринках дослідники запропонували розглядати компанію як «портфель компетенцій».

ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИТРАТ

Лучинець І.А.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
науковий керівник – Шматковська Т.О., к.е.н., доц.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

У теорії та практиці економічної діяльності трактування категорії витрати не є однозначним. Це, насамперед, зумовлено використанням різних підходів до вартісної оцінки використовуваних у процесі господарської діяльності економічних ресурсів.

Витрати - категорія економічна. Проте їх виникнення і розвиток розглядають в історичному аспекті. Витрати виникли із появою товарного виробництва і товарного обігу. Тому розкриття сутності витрат у різні часи пов'язують із типом економіки, економічним устроєм, формою власності на засоби виробництва, функціями торгівлі як галузі економіки, а також становленням і розвитком економічної думки.

Витрати - це важлива та складна економічна категорія, яка займає особливо вагомим місце в управлінні підприємством. Це пояснюється тим, що витрати мають вирішальний вплив на фінансовий результат функціонування суб'єктів господарювання, застосовуються для визначення цінової політики підприємства, показують рівень технології та організації виробництва, використовуються для оцінки ефективності господарювання шляхом порівняння витрат та результатів діяльності.

При наявності різноманітних дефініцій поняття «витрати», можна розділити їх на тлумачення витрат із точки зору економічної теорії та з погляду бухгалтерського обліку (табл. 1).

Підходи до трактування поняття «витрати» за різними джерелами

Автор (автори)	Трактування
Пушкар М. С.	Витрати – це сума спожитих на виробництво товарів, робіт і послуг факторів виробництва (ресурсів).
Бутинець Ф.Ф.	Витрати: 1) це грошове вираження суми ресурсів, використаних з певною метою; 2) це економічний показник роботи підприємства, що характеризує суму витрат понесених в процесі господарської діяльності.
Турило А. М., Кравчук Ю. Б.	Витрати – це вартісне вираження абсолютної величини застосовано-споживаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети.
Мельник Л. Г., Корінцева О. І.	Витрати – це прямі і непрямі, фактичні і можливі виплати або упущена вигода, необхідні для того, щоб залучити й отримати ресурси в межах даного напрямку
Сук Л. К.	Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучень або розподілення власниками).
Атамас П. Й.	Витрати – це вартість використання предметів праці (сировини, матеріалів, палива тощо), витрат на оплату праці та частини вартості використаних засобів праці у розмірі їх амортизації.
Череп А. В.	Витрати – економічної категорії, що відображає вартість матеріальних, трудових і інформаційних ресурсів та технологічного обслуговування процесу виробництва при створенні продукції.
Дерій В.	Витратами, доцільно називати повністю або частково використані у процесі господарсько-фінансової діяльності підприємства запаси, необоротні активи, трудовий інтелектуальні ресурси, а також зменшення (погашення) зобов'язань підприємства перед бюджетом, кредиторами та іншими юридичними і фізичними особами.

Ознайомившись з різними версіями трактування витрат, Бочкарева І. І. пропонує таке визначення : витрати - це витрати ресурсів, які організація використовує в процесі своєї господарської діяльності як для поточних, так і для довгострокових цілей.

Визначальну роль в процесі організації обліку витрат відіграє їх класифікація.

Класифікація витрат – це групування витрат за певними ознаками. Класифікація допомагає глибше зрозуміти суть витрат, вивчити порядок їх формування і мету використання.

Класифікація витрат в бухгалтерському обліку

Класифікаційна ознака	Види
1	2
Залежно від видів діяльності	- витрати, що виникають в процесі звичайної діяльності; - витрати, що виникають в процесі надзвичайної діяльності.

1	2
За економічним змістом (елементами витрат)	- матеріальні витрати; - витрати на оплату праці; - відрахування на соціальні заходи; - амортизація;
По відношенню до виробничого процесу	- основні; - накладні.
За способами включення до собівартості	- прями; - непрями.
За відношенням до звітнього періоду	- витрати поточного періоду; - витрати минулого періоду; - витрати майбутнього періоду.
За центрами відповідальності	- витрати виробництва; - витрати цеху; - витрати дільниці;
За способом відображення в звітності.	- спожиті (витрати звітнього періоду) ; - неспожиті (витрати майбутніх періодів).
За ступенем залежності від обсягів діяльності	- змінні; - постійні.
За складом витрати	- одноелементними; - комплексними.

Узагальнено на основі джерел: [2; 3; 4; 5].

Виходячи із аналізу класифікації витрат, яка пропонується в економічній літературі та результату дослідження, на нашу думку, класифікацію витрат підприємства потрібно будувати так, щоб вона відображала розміри окремих видів витрат, і насамперед охоплювала б вартісний обсяг споживання конкретних видів ресурсів, які визначають процес виробництва.

Необхідно підсумувати, що важливе місце в управлінні підприємством займає обґрунтована класифікація витрат, яка є досить важливою для розуміння того, як ними управляти. За таких умов необхідною є класифікація видів витрат за такими критеріями, які якнайповніше відображатимуть та характеризуватимуть різноманітні аспекти діяльності підприємства, надаючи можливість розглядати дані види витрат з позицій системного підходу для забезпечення їх цілісного розуміння.

Список використаних джерел

1. Сухарева, Л. А. Контролінг - основа управління бізнесом [Текст] / Л. А. Сухарева, С.Н. Петренко - К. : Ника-центр, 2005. - 208 с. -КВК 1562- 0905.
2. Турило А. М. Управління витратами підприємства [Текст] : [навч. Посібник] / А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 120 с.- ISSN 234-4003-87-3.
3. Ночовна Ю. О. Класифікація витрат за елементами статтями: сучасний стан і проблеми [Текст] / Ю. О. Ночовна // Вісник Львівської комерційної академії.- 2011. - № 35. - С. 228-231.

4. Когут У. І. Критерії класифікації витрат підприємства [Текст] / У. І. Когут // Менеджмент та підприємництво в Україні : етапи становлення та розвитку. - Л. : Львів. Політехніка. - 2008. –С. 43-49.

5. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління [Текст] / Ф. Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2012. - № 1. - С. 10-15.

СИНЕРГІЧНИЙ ЕФЕКТ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Оліферчук К. С.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк
науковий керівник – Шматковська Т. О., к. е. н., доцент

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк

Для сучасних ринків ресурсів, капіталу, товарів та послуг характерні тенденції до зростання конкуренції. І, тому, застосування нових підходів до здійснення організації діяльності підприємств допоможе їм вижити в конкурентному середовищі. Одним із них є синергетичний підхід.

З часом ускладнюється пошук та реалізація конкурентних переваг підприємства (фірми, компанії) та підвищення ефективності їх діяльності. Одним із шляхів подальшого розвитку може бути такий, що компанія вирішує йти шляхом диверсифікації діяльності чи шляхом злиття та поглинання підприємств або виявити «приховані» можливості стратегічних бізнес-одиниць. Саме завдяки цьому народжується таке поняття як синергетичний ефект.

Синергія як явище досить широко досліджувалось як у вітчизняній, так і в зарубіжній літературі. Вперше термін «синергетика» застосував Г. Хакен по відношенню термодинамічних систем у фізиці. Визначення «синергізму» як «економічного феномену» було здійснено І. Ансоффом. І. Пригожин сформував закон синергії по відношенню до організації. Досить відомими дослідниками у цій сфері стали Р. Акофф, С. Майерс, М. Портер, В. Занг, Д. Нортон. Серед українських науковців значну увагу вивченню явища синергії приділяли С. Мочерний, О. Зав'ялова, Т. Пепа, Л. Масловська.

Синергію в економічній системі дослідники трактували різними способами:

1) Економічна синергетика, з позиції В. Занга, - це наука про загальні принципи еволюції та самоорганізації економічних систем.

2) Г. Краснов у своїх працях наголошував, що синергетичний ефект в економіці означає перевищення сукупних економічних результатів діяльності інтегрованих економічних систем від суми результатів діяльності підприємства до їх об'єднання в інтегровану економічну систему.

3) Відомий дослідник Е. Кемпбелл визначив синергію як кумулятивний позитивний ефект, що значно перевищує сукупні результати різних бізнесів в порівнянні з рівнем ефективності кожного з них окремо.

Тобто, узагальнивши різні погляди вчених на дане явище, можна стверджувати, що явище синергії при інтеграції підприємств – це той додатковий потенціал розвитку і ключовий економічний процес, який ці підприємства можуть отримати тільки при об'єднанні в єдину економічну систему.

Аналізуючи різні класифікації синергетичного ефекту за різними вченими (І. Ансофф, І. Б. Гурков, М. Портер), можна узагальнити їх думки в єдину систему класифікації синергетичного ефекту (рис. 1).

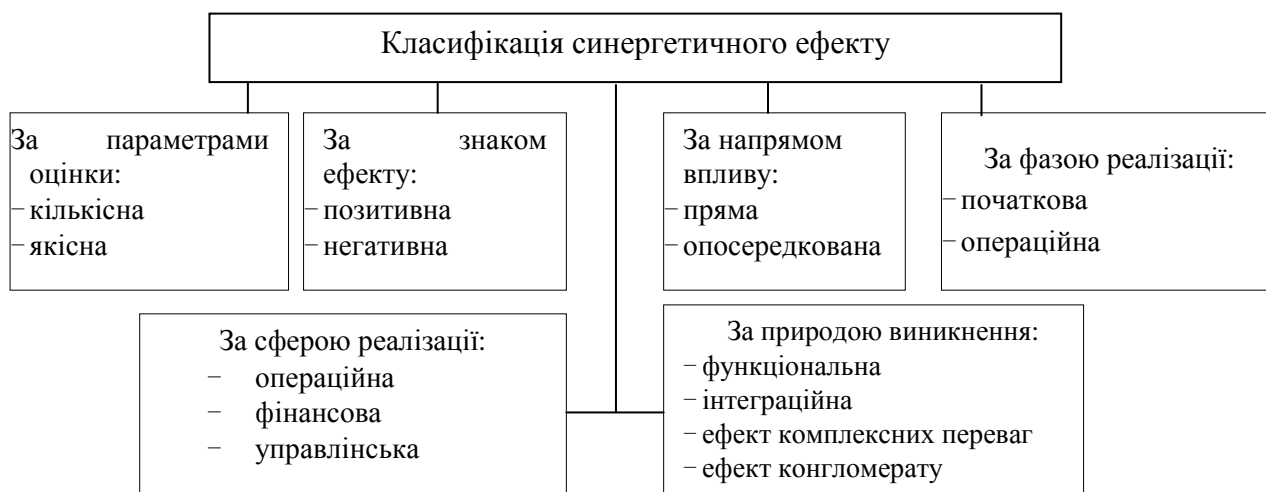

Рисунок 1. Підхід до класифікації синергетичного ефекту.

Як зазначає І. Ансофф, одним з основних способів кваліфікації синергізму є розподіл його за критерієм складових прибутку:

- торгівельний синергізм має місце у випадку, якщо товари поставляються по тим самим каналам розподілу, їх розробкою керує той же менеджмент і вони зберігаються на одному складі. При цьому, загальна реклама, методи стимулювання збуту, репутація дозволяють добитися збільшення доходу підприємства при фіксованих інвестиціях;

- операційний синергізм є результатом більш високого ступеня використання виробничих потужностей і персоналу, розподілу накладних витрат, переваг загальних напрямків навчання, а також закупівлі великих партій сировини;

- інвестиційний синергізм може бути наслідком спільного використання іноземного обладнання, загальних запасів сировини, перенесення результатів науково-дослідницьких робіт з одного товару на інший, експлуатації загального устаткування;

- управлінський синергізм багато в чому визначає загальний позитивний ефект. Він представляє по ряду компонентів прибутку в неявній формі. Тут, значна роль належить кваліфікованому менеджменту, який може позитивно вплинути на конкурентоспроможність підприємства з високим синергетичним ефектом.

В економіці синергетичний ефект пояснює, що комбіноване використання кількох взаємоузгоджених стратегій виявляється кориснішим, аніж впровадження якоїсь однієї. Проте, синергетичний ефект, що виникає внаслідок інтеграції підприємств може бути позитивним та негативним.

Позитивний ефект синергії може проявлятися у вигляді фінансової економії, застосуванню передових методів роботи, диференціації, доступу до необхідних ресурсів та каналів збуту. Цей ефект описується логічною формулою $2+2=5$. Проте міжнародний досвід багатьох компаній показує, що навіть невелика помилка в оцінці можливого потенціалу може привести до негативного ефекту синергії. Цей ефект описується формулою $2+2=2,5$. До негативних ефектів синергії можна віднести: важкість введення єдиного стандарту обслуговування клієнтів, стилю роботи та швидких технологічних змін, можливий відтік клієнтів, що обслуговувались поглинутою компанією і яких влаштовували старі умови, переоцінка зміни частки ринку.

Тому при оцінці синергетичного ефекту використовують якісний аналіз, який пов'язаний саме з виявленням можливих позитивних ефектів інтеграції, кількісна оцінка визначає прогностичні прирости параметрів, що визначають надходження грошових засобів: ріст виручки за рахунок збільшення обсягів продажу, покращення якості продукції; зниження обсягів витрат і прискорення росту обсягів продажу за рахунок економії на масштабах випуску і нових можливостей росту.

На практиці ж, проблема пошуку синергетичного ефекту полягає в тому, що окремі організаційні одиниці не прагнуть до кооперації, а навпаки бояться конкурентів. Іноді ситуація складається так, що чим більш автономна структура відкриває власні ноу-хау, тим швидше виникає для неї небезпека погіршити свою позицію, порівняно з іншими організаціями. І тому, в такому випадку, найкращий вихід – обмінюватись інформацією.

Отже, для того, щоб підприємству вижити в складному конкурентному середовищі, потрібно вміти виявляти, нарощувати і здобувати позитивний синергетичний ефект, стійкість і стабільність такого підприємства буде віддзеркаленням його конкурентоспроможності на ринку.

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Середюк Ю. І.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

науковий керівник – Шматковська Т. О., к.е.н., доцент

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Категорія «біологічні активи» є однією з найважливіших у господарській діяльності сільськогосподарських підприємств. Про біологічні активи, як про об'єкт обліку в сільськогосподарських підприємствах вперше заговорили з прийняттям Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 41 «Сільське

господарство». Відповідно до міжнародного стандарту біологічний актив – це жива тварина або рослина. Таке всеохоплююче та неконкретне визначення не тільки не розкриває зміст терміну, але й не конкретизує об’єкт обліку, оскільки не кожна жива тварина і рослина є активом і відповідно об’єктом обліку.

Враховуючи недосконалість визначення терміну «біологічний актив», наведеного у Міжнародному стандарті, у національному стандарті було запропоновано таке визначення: «Біологічний актив – тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди».

Для уточнення визначення економічної категорії біологічні активи узагальнимо інформацію у таблиці 1.

Таблиця 1.

Визначення змісту поняття біологічний актив

№ п/п	Джерело	Визначення
1	П(С)БО 30	Біологічний актив – тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.
2	МСБО 41	Біологічний актив – це жива тварина або рослина.
3	Замула І. В.	Біологічні активи - це біологічні складники екосистем, які мають фізичну або потенційну корисність для підприємства.
4	Сук Л. К., Сук П. Л.	Біологічні активи - це «явище життя», тобто живі тварини або рослини, які здатні до біологічної трансформації. Вони можуть забезпечувати процес виробництва нових неживих продуктів, наприклад, корови дають молоко; процес відтворення живих тварин, наприклад, корови народжують телят.
5	Вороновська В. О.	До біологічних активів відносяться всі об’єкти біосфери, що використовуються у діяльності підприємства.
6	Остапчук О. В.	Біологічні активи - це живі істоти та організми в сільському господарстві, що здатні рости, розвиватися, містять «активне начало», яке за відповідних умов може створювати живий організм.
7	Жук В. М.	Біологічні активи - живі організми (рослини, тварини), які вирощуються підприємством з метою отримання сільськогосподарської продукції або утримуються ним з метою отримання інших вигод.
8	Пасенко В. В.	Біологічний актив - це сукупність природних (біологічних) ресурсів, які в процесі біологічних перетворень здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або поточні і додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.
9	Клименко О. П.	Біологічні активи - це біологічні ресурси, достовірно оцінені та контрольовані підприємством, які в процесі біологічних перетворень здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

Як видно з табл. 1, більшість вчених трактують біологічні активи як живі істоти, організми, явище життя, біологічні ресурси. Однак, зустрічаються випадки зовсім другого визначення змісту біологічних активів. Так, Вороновська В. О. узагальнює поняття біологічних активів всіма об'єктами біосфери, що використовуються у діяльності підприємства. Замула І. В. розглядає біологічні активи як складник екосистеми.

В цілому визначення терміну «біологічні активи», що наводиться в П(С)БО 30, є досить оптимальним для характеристики даного об'єкта як економічної та обліково-аналітичної категорії. Разом з тим, досліджуючи обліково - аналітичний процес біологічних активів на сільськогосподарському підприємстві встановлено, що до складу біологічних активів входять не лише тварини та рослини, а й птахи, риба та бджоли, які згідно біологічної класифікації не є тваринами.

Доцільно виділити основні характерні ознаки біологічних активів представивши їх на рисунку 1.

Рисунок 1. Характерні ознаки біологічних активів

Отже, можна вважати, що біологічний актив має відповідати зазначеним ознакам для можливості визнання їх активом підприємства.

Важливе значення для ефективного ведення бухгалтерського обліку біологічних активів має чітке розуміння їх економічного змісту з нормативної та наукової точок зору.

За результатами дослідження поняття біологічних активів можна зробити висновок, що ця категорія є однією з найважливіших у господарській діяльності сільськогосподарських підприємств.

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА МІСЦЕ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У СКЛАДІ ЕКОНОМІЧНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Шевчук А.А.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

науковий керівник – Шматковська Т. О., к.е.н., доцент

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Виробничі запаси - це важлива економічна та облікова категорія, невід’ємна умова функціонування будь-якого підприємства. Важливою передумовою обліку виробничих запасів є їх оцінка, яка має вплив на визначення собівартості продукції.

Виробничі запаси займають особливе місце у складі майна і є однією із найбільш важливих та значних частин активів підприємства.

Місце виробничих запасів у складі економічних ресурсів можна представити у вигляді рисунку 1.1.

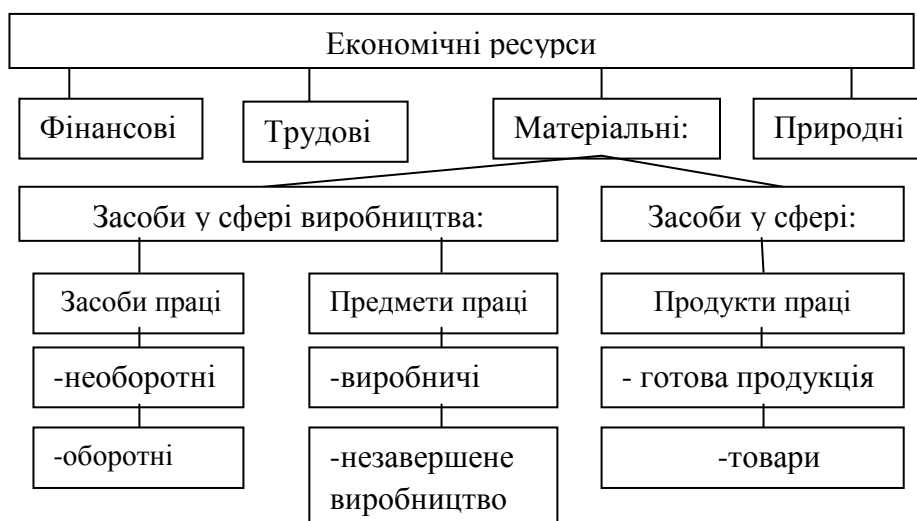

Рисунок 1 – Місце виробничих запасів підприємства у складі економічних ресурсів

На підприємстві використовується велика кількість товарно-матеріальних цінностей. Вони використовуються у виробництві по-різному. Одні з повністю споживаються у виробництві, інші – змінюють лише свою форму, входять до складу виробу без будь-яких змін або ж сприяють виготовленню виробів і не включаються в їх масу або хімічний склад. Тому важливим моментом в організації обліку виробничих запасів є їх класифікація.

Розрізняють економічну і технічну класифікацію. В основу економічної класифікації виробничих запасів покладено їх значення для процесу

виробництва, оскільки використовувані в ньому матеріали відіграють різну роль. Одні формують речовинну основу майбутнього продукту, інші беруть участь у процесі виробництва, або надаючи виробам відповідних властивостей, або сприяючи виробничому процесу. Першу групу називають основними матеріалами, а другу – допоміжними.

Облік матеріальних цінностей організовують за назвою (видами) сировини і матеріалів, а в межах кожного виду — за розділами, типами, групами, гатунками і окремими найменуваннями, тобто за окремими номенклатурними номерами, одиницями виміру кількості та якості та історичною собівартістю.

В. І. Янчук та О. В. Кипоренко класифікують виробничі запаси за такими ознаками: за функціями, за місцем розміщення, за способом використання. Класифікацію запасів за викладеними ознаками подано на рис. 2.

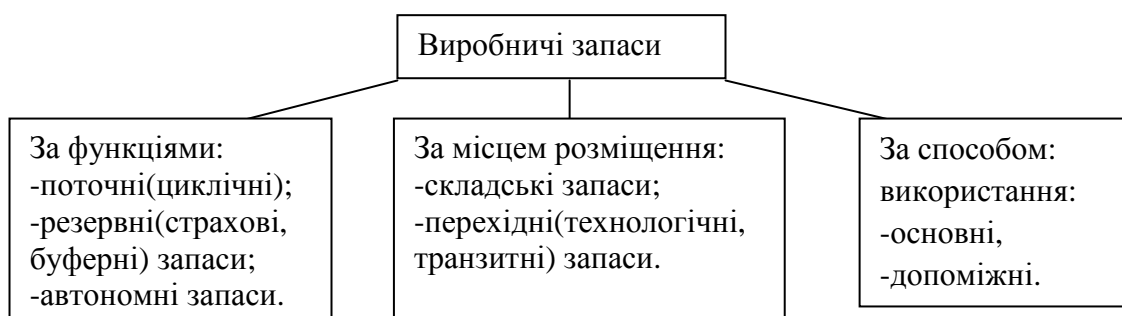

Рисунок 2. Класифікація виробничих запасів

Автори розглядають складські запаси, як ті, що розміщені на складах. Перехідні або транзитні запаси рухаються з однієї логістичної системи в іншу. До основних виробничих запасів відносять сировину та матеріали, покупні напівфабрикати, а до допоміжних відносять запасні частини, паливо, тару, відходи (обрізки) тощо.

Отже, виробничі запаси є складовою частиною предметів праці, які приймають участь у виготовленні продукції, але безпосередньо ще не задіяні у виробничому процесі, споживаються протягом одного виробничого циклу і всю свою вартість переносять на вартість кінцевого продукту. Існує велика кількість класифікацій виробничих запасів, які показують різноманітність матеріальних цінностей.

ЗМІСТ

Бідюк О.О. Генеза податку на додану вартість в Україні та світі.....	3
Галазюк А.А. Теоретичні підходи до визначення сутності фінансово-економічної безпеки підприємства.....	5
Грачова О.В. Економічний зміст терміну “резерв”	7
Гузій Н.Ф. Організаційні аспекти побудови облікових важелів управління фінансовою безпекою підприємств.....	10
Гутовська Ю. Ю. Проблемні питання нарахування амортизації основних засобів на підприємстві.....	12
Железняк Д.О. Оцінка основних засобів за міжнародними стандартами обліку.....	14
Залесний М.О. Економічна безпека підприємства як стан стійкості.....	16
Зикунова Г.В. Визнання дебіторської і кредиторської заборгованості.....	18
Клеймьонова В.В. Особливості та загрози фінансово-економічної безпеки підприємства.....	20
Козирєва А.В. Роль моніторингу в системі заходів підвищення фінансово-економічної безпеки підприємства.....	22
Кравченко Т.Д., Глушко Н.О. Ризикові аспекти здійснення інноваційних процесів підприємств будівельного комплексу	25
Ларионова В. О. Актуальність бюджетування в сучасних умовах.....	26
Лесик Ю.А. Сутність та методи податкового регулювання.....	29
Маркова Д. С. Система інформаційного забезпечення управління фінансовою безпекою підприємства.....	31
Momot D. Design as the foundation of economics strategy (on the example of city of kharkiv).....	33
Одаренко О.Д. Вплив кредиторської заборгованості на фінансовий стан житлово – комунального господарства.....	35
Реутова Ю. О. Особливості управління дебіторською заборгованістю на підприємствах житлово-комунального господарства.....	37
Рішетниченко В. С. Механізм запобігання банкрутства підприємства....	39
Риндіна А.В. Теоретичні підходи до обґрунтування сутності поняття «економічна безпека підприємства».....	42
Рудь Т.О. Оптимізація витрат як метод підвищення ефективності діяльності підприємства.....	44
Скряга Н. О. Міжнародний досвід здійснення податкового контролю....	46
Слепченко К.О. Альтернативні варіанти вибору методів калькулювання собівартості стадій життєвого циклу продукції.....	48
Тесленко Р.Ю. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного моніторингу суб’єктів господарювання регіону: сучасні проблеми формування.....	51
Тесля К.Б. Проблеми обліку основних засобів в Україні, можливі шляхи їх вирішення.....	53

Троян В. І. Державний фінансовий контроль у розвинених країнах.....	55
Швая Г.П. Обліково-аналітичне забезпечення управління рухом готової продукції підприємства.....	58
Шевцова А.С. Визначення сутності та особливостей побудови інформаційної безпеки.....	61
Сосна Г. М До проблематики пошуку дефініції та класифікації доходів від основної діяльності підприємства.....	62
Байдікова К.І. Еволюція ціннісно-орієнтованого управління підприємством.....	65
Карауш А.І. Аналіз інформаційних систем моніторингу економічної безпеки бізнесу.....	66
Долінко Т. В. Шляхи покращення обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями і замовниками.....	68
Казновецька Ю.В Моніторинг операційної діяльності в системі корпоративної безпеки будівельних підприємств.....	70
Крищенко В.Р. Організація обліку поточних зобов'язань та шляхи його вдосконалення.....	72
Кузьменко І.А. Фінансова безпека як основа забезпечення ефективного функціонування й розвитку підприємства.....	74
Ліпісвіцька І.А Розвиток концепції ключової компетенції фірми.....	76
Лучинець І.А. Підходи до трактування класифікації витрат.....	77
Оліферчук К. С. Синергічний ефект як запорука успішної діяльності підприємства.....	80
Середюк Ю. І. Підходи до визначення економічної сутності біологічних активів.....	82
Шевчук А.А. Класифікація та місце виробничих запасів у складі економічних ресурсів підприємства.....	85

Наукове видання

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ
БЕЗПЕКОЮ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

*Матеріали
I всеукраїнської студентської
науково-практичної інтернет-конференції*

(1-25 квітня 2015 року)

Матеріали конференції опубліковані за авторською редакцією

Відповідальний за випуск *Т. В. Момот*

Підп. до друку 18.05.2015 р.
Друк на ризографі
Тираж 50 пр.

Формат 60*84 1/16
Ум. друк. арк. 5,3
Зам №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4705 від 28.03.2014